

БЕКІТІЛДІ

«ЕСЖ» тауар биржасы» АҚ,
Директорлар кеңесінің шешімімен
2022 жылғы "12" қыркүйектегі
№ 321 хаттамасы

РЕГЛАМЕНТ

**«Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауар биржасы» АҚ
биржалық тауар нарығын реттеу саласындағы
ҚР уәкілетті мемлекеттік органы бекіткен
биржалық сауда қағидаларын іске асыру**

Алматы қ.

Осы «Еуразиялық Сауда Жүйесі» Тауар биржасы» АҚ Биржалық сауда қағидаларын іске асыру жөніндегі регламенті, "Тауар биржалары туралы" 2009 жылғы 4 мамырдағы бекітілген Қазақстан Республикасының Заңының 4 және 10-шы бабының талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасының биржалық тауар нарығын реттеу саласындағы уәкілетті мемлекеттік орган бекіткен Биржалық сауда ережелерін қолдану мақсатында әзірленген.

1 бөлім. Биржалық сауда-саттықты ұйымдастыру жөніндегі жалпы ережелер

1-бап. Жалпы анықтамалар

1.1. Осы Регламентті пайдаланылатын негізгі ұғымдар мен терминдер:

Әкімші –	Сауда жүйесін басқару функцияларын орындауға уәкілетті, Биржаның штаттық қызметкері.
Биржа –	«Еуразиялық Сауда Жүйесі» Тауар биржасы» Акционерлік Қоғамы.
Сатуға Өтінім (сатып алу) Тауар/Өтінім –	сауда-саттыққа қатысушының тауарды сату (сатып алу) туралы ұсынысы (оферта) немесе сауда-саттыққа қатысушының тауарды сатып алу (сату) туралы ұсынысты қабылдағаны туралы хабарламасы (акцепт), онда барлық шарттар қамтылған, Ережеге сәйкес Сауда жүйесінде Тауарды сатып алу-сату мәмілесін жасау үшін қажетті.
Өтінімді Орындау –	жарияланған Өтінім негізінде Сауда жүйесінде мәміле (мәміле) жасасу.
Клиент –	тапсырма бойынша және оның есебінен сауда-саттыққа қатысушы сауда-саттықта мәмілелер жасасатын тұлға.
Клирингтік орталық –	«ЕСЖ Клирингтік орталығы» Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.
Өтінім Көлемі –	Өтінімде көрсетілген Тауар бағасының көбейтіндісіне және арифметикалық дөңгелектеуді ескере отырып, Өтінімде көрсетілген Тауар санына үтірден кейін екі белгіге дейінгі тең сома.
Клиринг ережелері –	Клирингтің Ережелері «ЕСЖ Клирингтік орталығы» Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

Биржалық сауданың ережелері –	Биржалық сауданың қолданыстағы Ережелері, Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы бекіткен, биржалық тауар нарығын реттеу саласындағы және Биржаның интернет-ресурсында орналастырылған: www.ets.kz
Жұмыс станциясы –	сауда-саттыққа Қатысушының Сауда жүйесіне қашықтан қол жеткізуін қамтамасыз ететін және осы Сауда жүйесіндегі Трейдерге мүмкіндік беретін бағдарламалық және аппараттық құралдар жиынтығы: Биржаның Регламентіне және басқа құжаттарына сәйкес Өтінімдерді жариялау (өзгерту, жою), мәмілелер жасасу, Биржа ашатын ақпаратты алу және сауда-саттыққа қатысу үшін қажетті өзге де әрекеттерді жүзеге асыру.
Жұмыс күні –	Алматы қаласындағы демалыс немесе мереке күнінен басқа банктер жұмыс істейтін күнді білдіреді.
Сауда режимі –	Сауда жүйесінде Өтінімдерді жариялау және мәмілелер жасасу шарттарының жиынтығы.
Биржа Сайты –	Интернет желісіндегі сайт: http://www.ets.kz
Кейінге қалдырылған орындау мәмілесі –	Тауарды жасасу кезінде белгіленген мерзім ішінде оны төлеу және беру жөніндегі міндеттемелерді орындауды көздейтін Тауарды сатып алу-сату мәмілесі.
Тауарлар Тізімі -	Биржа сауда секцияларында сауда-саттыққа жіберілген Тауарлардың тізбесі.
Тауар -	04.05.2009 ж. "Тауар биржалары туралы" Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген шектеулерді ескере отырып, тауар биржасы биржалық саудаға жіберілген стандартталған немесе стандартталмаған тауар.
Сауда-саттық -	Сауда жүйесіне берілген Өтінімдер негізінде тауармен мәмілелер жасауға бағытталған осы Регламент шеңберінде жүргізілетін процесс.
Сауда жүйесі -	биржалық сауда-саттықты жүргізу үшін қажетті және биржалық мәмілелер жасасу, сондай-ақ ақпаратты жинау, сақтау, өңдеу және ашу процесін автоматтандыруды қамтамасыз ететін тауар биржасының есептеу құралдары, бағдарламалық қамтамасыз ету, Деректер базалары,

	телекоммуникациялық құралдары мен басқа да жабдықтар кешені.
Сауда лоты -	сатып алуға (сатуға) арналған өтінімде көрсетілген тауар санының еселігі болуға тиіс тауардың ең аз саны.
Трейдер -	сауда-саттыққа қатысушының атынан мәмілелер жасасуға байланысты және биржада белгіленген тәртіппен тіркелген сауда жүйесінде іс-әрекеттерді жүзеге асыруға уәкілеттік берілген сауда-саттыққа қатысушының қызметкері.
Сауда-саттыққа қатысушы -	Биржаның сауда секцияларында аккредиттелген тауармен тапсырма бойынша және өз клиенттерінің есебінен мәмілелер жасасатын брокер, не тауармен өз мүддесі үшін және өз есебінен мәмілелер жасасатын дилер.
Уәкілетті орган -	сауда қызметі саласында мемлекеттік реттеу мен үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган.
Шлюз -	сауда - саттыққа қатысушыға қолданбалы бағдарламалау интерфейсін ұсынатын жұмыс станциясының түрі.

Регламентте қолданылатын өзге де терминдер Биржалық сауда қағидаларына, Қазақстан Республикасының өзге де заңнамасына, Биржаның ішкі құжаттарына және Клиринг қағидаларына сәйкес түсіндіріледі.

1.2. Сұйытылған мұнай газы, мұнай өнімдері, көмір, цемент, қара металл сынықтары, көміртегі бірліктері сияқты тауарлармен Биржаның сауда секцияларында биржалық сауда-саттықты өткізу тәртібі биржалық сауда ережелерімен айқындалады.

2-бап. Биржа мүшелігіне қабылдау (аккредиттеу), мүшелікті тоқтата тұру және тоқтату тәртібі

2.1. Биржа мүшелері биржалық сауда қағидаларының, ҚР өзге де заңнамасының талаптарына, сондай-ақ Биржаның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес келетін кәсіпкерлік субъектілері бола алады.

2.2. Биржадағы мүшелік санаттары, Биржа мүшелігіне кіру шарттары мен тәртібі, Биржа мүшелерінің құқықтары мен міндеттері, биржадағы мүшелікті тоқтата тұру және тоқтату шарттары мен тәртібі биржалық сауда қағидаларында, сондай –ақ оларды іске асыру үшін бекітілген биржа мүшелерін аккредиттеу жөніндегі Регламентте (бұдан әрі-аккредиттеу жөніндегі Регламент) айқындалады.

2.3. Биржа мүшелігіне қабылдау үшін үміткер биржаға биржалық сауда қағидаларының және аккредиттеу жөніндегі регламенттің талаптарына сәйкес қабылдау туралы өтініш пен

құжаттарды ұсынуы тиіс. Биржа мүшелігіне қабылдау туралы шешімді Биржаның уәкілетті органы қабылдайды.

2.4. Биржаға мүшелікті тоқтата тұру биржалық сауда ережелерінде айқындалған жағдайларда және тәртіппен жүзеге асырылады.

2.5. Биржаға мүшелік Биржа мүшесінің өтініші бойынша не биржалық сауда қағидаларына сәйкес Биржаның уәкілетті органдарының шешімі негізінде тоқтатылады.

3-бап. Биржаның Сауда секциялары

3.1. Биржа биржалық сауда қағидаларында және аккредиттеу жөніндегі Регламентте айқындалған сауда секцияларында сауда-саттық өткізуді ұйымдастырады.

4-бап. Сауда Түрлері және сауда Режимдері

4.1. Сауда секцияларындағы Сауда-саттық тек қана электрондық биржалық Сауда-саттық түрінде өткізіледі.

4.2. Биржа Сауда-саттықты келесі сауда режимдерінде өткізуді ұйымдастырады:

- стандартты аукцион режимі;

- Қосарланған қарсы аукцион режимі.

Көрсетілген режимдердегі Сауда-саттықтың ерекшеліктері осы Регламенттің жекелеген бөлімдерінде, тарауларында айқындалады.

5-бап. Биржа қызметтері үшін төлемдердің мөлшері және оларды алу тәртібі

5.1. Биржа мүшелері кіру мүшелік жарналарын, сондай-ақ биржалық комиссияны және биржалық сауданы ұйымдастыру бойынша қызметтер көрсету шарттарында, сондай-ақ Биржаның өзге де ішкі нормативтік құжаттарында айқындалған мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде өзге де төлемдерді төлейді.

6-бап. Сауда-саттыққа қатысушылар

6.1. Сауда-саттыққа тек сауда-саттыққа қатысушылар ғана жіберіледі.

6.2. Биржа сауда-саттыққа қатысушылардың есебін олар туралы мынадай деректер негізінде жүргізеді:

- сауда-саттыққа қатысушының толық атауы;

- биржа берген сауда-саттыққа қатысушының коды;

- сауда-саттыққа қатысушының орналасқан жері, телефон нөмірі, электрондық пошта мекенжайы;

- сауда-саттыққа қатысушының бизнес-сәйкестендіру нөмірі;

- сауда-саттыққа қатысушылардың банктік шоттарының деректемелері;

- сауда-саттыққа қатысушының лицензиясы туралы мәліметтер (егер лицензияланатын қызмет түрімен айналысатын болса), оның ішінде: жүзеге асыруға лицензия (лар) Берілген қызмет түрі (түрлері), лицензия берген органның атауы, Лицензияның нөмірі, Берілген күні және лицензияның қолданылу мерзімі;

- сауда-саттыққа қатысушыны әділет органдарында мемлекеттік тіркеу күні мен нөмірі;

- сауда-саттыққа қатысушылар Биржа мүшелігіне қабылданған күні;

- сауда-саттыққа қатысушының атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлғалардың тегі, аты, әкесінің аты;
- сауда-саттыққа қатысушы трейдердің (трейдерлердің) тегі, аты, әкесінің аты;
- сауда-саттыққа қатысушыға немесе оның трейдерлеріне қатысты әкімшілік жауапкершілікке тарту және/немесе тәртіптік шараларды қолдану туралы мәліметтер.

6.3. Сауда-саттыққа қатысушы мәмілелер жасауға құқылы:

өз атынан және өз есебінен;

өз атынан және клиенттің есебінен.

6.4. Сауда-саттыққа қатысушыны тіркеу кезінде Биржа оған код береді және ол туралы ақпарат береді.

7-бап. Трейдерлер

7.1. Сауда-саттыққа қатысушы өз трейдерлері арқылы сауда-саттыққа қатысады және олардың әрекеттері үшін жауап береді.

7.2. Трейдерлерді тіркеу, оларды тіркеудің күшін жою тәртібін, сондай-ақ трейдерлердің сауда жүйесіне кіруін тоқтата тұру және қайта бастау тәртібін биржа белгілейді.

7.3. Сауда-саттыққа қатысушы биржаны трейдердің өкілеттігінің тоқтатылғаны туралы дереу хабардар етуге міндетті және осы міндетті бұзудың қолайсыз салдарларының тәуекелін көтереді.

8-бап. Брокерлердің сауда-саттыққа қатысу ерекшеліктері

8.1. Қосарланған қарсы аукцион режимінде стандартталған тауарлармен биржалық сауда-саттыққа қатысатын Брокер онда бір және одан да көп клиенттерді ұсынады.

8.2. Қосарланған қарсы аукцион режимінде стандартталған тауарлармен биржалық сауда-саттыққа қатысатын Брокер бір мезгілде сатушы мен сатып алушының мүдделерін білдірмейді.

9-бап. Жауапкершілік

9.1. Сауда-саттыққа қатысушы биржа, өзінің контрагенттері (сауда-саттыққа қатысушылар) және клиенттері алдында өз трейдерлерінің іс-әрекеттері және олар биржада жасаған мәмілелердің тиісінше орындалуы үшін жауапты болады.

9.2. Биржа сауда-саттыққа қатысушылардың сауда-саттыққа қатысуына байланысты қызметін, олардың Биржаның ішкі нормативтік құжаттары мен Қазақстан Республикасы заңнамасының сақталуын бақылайды.

9.3. Сауда-саттыққа қатысушыларға Биржаның ішкі нормативтік құжаттары мен Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптары бұзылған жағдайда оларға тәртіптік ықпал ету шаралары Биржаның биржалық төрелігінің регламентінде, Биржаның басқа да ішкі нормативтік құжаттарында айқындалады.

9.4. Биржа, Клирингтік орталық биржалық сауда-саттықты ұйымдастырады, оған қызмет көрсетеді және биржалық мәміле тараптарының міндеттемелері бойынша жауап бермейді.

10-бап. Сауда күні

10.1. Биржа белгіленген сауда күндерінде биржалық сауда-саттықты өткізеді. Сауда күнінің, сауда сессиясының және клирингтің басталу және аяқталу уақытын биржа сауда күнінің орташа ұзақтығы кемінде бес сағатты ескере отырып белгіленеді. Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес сауда сессияларын өткізу демалыс және мереке күндері түнгі уақытта (сағат 22:00-ден 06:00-ге дейін) рұқсат етіледі.

10.2. Биржаның сауданы ұйымдастыру жөніндегі қызметтерді ұсыну кестесі Биржаның интернет-ресурсында орналастыру арқылы сауда-саттыққа қатысушыларға жеткізіледі.

11-бап. Тауар

11.1. Сауда-саттықта тауармен мәмілелер жасалады.

11.2. Тауарды сауданың белгілі бір секциясында сауда-саттыққа жіберу оны сауданың осы секциясында сауда-саттыққа жіберілген тауарлар тізіміне енгізу жолымен жүзеге асырылады. Тауарды сауданың белгілі бір секциясында сауда - саттыққа жіберу кезінде оған биржа белгілеген тәртіппен сәйкестендіру коды (бұдан әрі-тауар коды) беріледі.

12-бап. Өтінімдер

12.1. Сауда-саттықтағы мәмілелер тауарды сатып алуға (сатуға) өтінімдер негізінде жасалады.

12.2. Өтінім басқа өтінімге қарсы болып саналады егер:

- көрсетілген өтінімдер қарама-қарсы әрекеттерге бағытталған (бір өтінім сатып алуға өтінім болып табылады, басқа өтінім сатуға өтінім болып табылады);
- көрсетілген өтінімдер бір түрге жатады (мекенжай/мекенжайсыз),
- көрсетілген өтінімдер бір сауда режимінде жарияланады,
- көрсетілген өтінімдерде бірдей тауар коды болады
- көрсетілген өтінімдердің тауарды беру шарттары бірдей;
- сатып алу бағасы сату бағасынан жоғары немесе оған тең;
- осы регламентте көзделген өзге де талаптар сақталады.

13-бап. Өтінім Түрлері

13.1. Мекенжай және мекенжайсыз өтінімдер. Сауда-саттықтың барлық қатысушыларына жолданған өтінімдер (олар туралы ақпарат ашылады) атаусыз деп танылады. Барлық басқа өтінімдер атаулы болып танылады. Мекенжайсыз өтінімдер жасырын және жасырын болмауы мүмкін. Мекенжай өтінімдері тек анонимді болмауы мүмкін.

Кейінге қалдырылған орындаумен мәмілелер жасасуға өтінімдер атаулы болып табылады. Мекенжай өтінімі онда көрсетілген Тауардың барлық санына ғана және онда көрсетілген баға бойынша ғана орындалуы мүмкін. Жарияланған мекенжай өтінімі туралы ақпарат өтінімде көрсетілген сауда-саттыққа қатысушыға ғана жеткізіледі.

13.2. Анонимді және анонимді емес қосымшалар. Егер атаусыз өтінім берген сауда-саттыққа қатысушыны сәйкестендіруге мүмкіндік беретін ақпарат сауда-саттықтың барлық қатысушыларына сауда-саттық барысында ашылмаса, мұндай өтінім жасырын деп танылады. Егер көрсетілген ақпарат сауда-саттықтың барлық қатысушыларына сауда-саттық барысында ашылған жағдайда, өтінім жасырын емес деп танылады.

13.3. Нарықтық және шектеулі өтінімдер. Атаусыз өтінім, егер ол өтінім жарияланған сәтте қолжетімді ең жақсы баға бойынша мәміле жасасуды көздесе, нарықтық өтінім деп танылады. Атаусыз өтінім, егер ол өтінімде көрсетілген баға бойынша немесе ең жақсы баға бойынша мәміле жасасуды көздесе, шектелген болып танылады.

13.4. Өтінімнің ішінара орындалуына, яғни оның негізінде өтінімде көрсетілген тауар санынан аспайтын тауар саны нысанасы болып табылатын бір немесе бірнеше мәміле жасасуға жол берілуі мүмкін. Егер осы өтінім негізінде өтінімде көрсетілген барлық тауар санына бір мәміле жасалатын болса, өтінім ішінара орындауға жол бермейді деп танылады.

13.5. Стоп-Өтінім мәмілелер тізілімінде тіркелген сәттен бастап осы өтінімде көрсетілген бағадан (стоп-баға) төмен (тауарды сатуға арналған өтінім үшін) немесе жоғары (тауарды сатып алуға арналған өтінім үшін) баға бойынша жарияланған болып есептеледі. Өтінімді тоқтату жарияланғанға дейін оны өтінімдер тізілімінде тіркеу фактісі туралы ақпарат Сауда-саттыққа қатысушыларға ашылмайды.

13.6. Лезде орындалатын өтінім (нарықтық өтінім және ішінара орындауға жол бермейтін өтінім) ол жарияланған сәтте орындалуға жатады және ол көрсетілген сәтте орындалмаған жағдайда жарияланған өтінімдерден дереу шығарылады. Сауда-саттық сессиясы барысында қолданыста болған орындалмаған өтінімді биржа жарияланған өтінімдерден ол жарияланған сауда-саттық сессиясы аяқталғаннан кейін алып тастайды.

Мерзімсіз өтінім оны сауда-саттыққа қатысушы жойғанға дейін немесе ол толық орындалғанға дейін қолданылады (жарияланған болып табылады).

Оның қолданылу мерзімінің аяқталу күнін қамтитын өтінім көрсетілген күні өткізілетін сауда сессиясы аяқталғанға дейін қолданылады. Егер мұндай өтінім оның қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындалмаса, оны Биржа осы мерзім өткеннен кейін алып тастайды.

14-бап. Өтінім мазмұнына қойылатын жалпы талаптар

14.1. Егер Ережеде өзгеше көзделмесе, өтінімде мынадай мәліметтер болуға тиіс:

- Өтінім берген сауда-саттыққа Қатысушының коды;
- Өтінім жолданатын сауда-саттыққа Қатысушының коды (егер өтінім мекенжай болып табылса көрсетіледі);
- Өтінім санаты (сатып алу немесе сату);
- Тауар коды;
- Тауар саны;
- Тауардың бағасы (сатып алуға арналған Өтінімде және сатуға арналған Өтінімде көрсетіледі);
- мәміле валютасы;
- мәміле бойынша төлем валютасы:
"T" - қазақстандық теңге;
"S" - АҚШ доллары.
- Тауарды беру шарттары;
- мәмілені орындау мерзімі (кейінге қалдырылған орындаумен мәміле жасасуға арналған Өтінімде көрсетіледі);
- егер мекенжайсыз Өтінім жарияланса, Өтінімнің анонимділігінің белгісі;
- Өтінім бойынша ішінара орындау мүмкіндігі;
- Өтінім стоп-Өтінім болып табылатындығын көрсету;
- Өтінім лезде орындалатын Өтінім, Сауда сессиясы барысында қолданылып жүрген Өтінім немесе мерзімсіз Өтінім болып табылатынын көрсету.

14.2. Биржа белгілеген жағдайларда Өтінімде мәліметтерден басқа өзге де мәліметтер болуы мүмкін, 14.1-тармақта Регламентпен көрсетілген.

14.3. Өтінімдегі жол - "Тауарды беру Шарттары" регламентте көзделген мағыналарды қабылдай алады.

14.4. Тауарды сатуға (сатып алуға) арналған Өтінімдердегі және кері сатып алу шартымен мәмілелер жасасуға арналған Өтінімдердегі Тауардың саны Сауда лотының мөлшеріне қойылатын талаптарды сақтай отырып көрсетіледі.

14.5. Сатуға (сатып алуға) арналған Өтінімдердегі Тауардың бағасы сауда құралдары Ерекшелігінің талаптарына сәйкес көрсетіледі.

15-бап. Өтінімдерді Жариялау

15.1. Жұмыс станциясының көмегімен Трейдер Өтінім нысанын толтыруды және оны сауда жүйесіне жіберуді жүзеге асырады.

15.2. Осы Регламентте белгіленген жағдайларда Клиринг орталығымен жасалған шартта және Клиринг қағидаларында белгіленген тәртіппен Клиринг орталығын сауда-саттыққа қатысушылардың Өтінімдер бергені туралы хабардар етеді.

Клиринг орталығы клиринг қағидаларында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде, Өтінім бергені туралы биржа хабардар еткен Өтінімді жариялау мүмкіндігін тексеруді жүзеге асырады. Осы тексерудің оң нәтижесі болған жағдайда Клирингтік орталық биржаға Өтінімді жариялау мүмкіндігін Растауды, ал көрсетілген тексерудің теріс нәтижесі болған жағдайда - Өтінімді жариялаудан бас тартуды жібереді.

Сауда-саттыққа қатысушы берген өтінім Биржаның Клирингтік орталықтың оны жариялау мүмкіндігін растауын алғаннан кейін дереу Өтінімдер тізілімінде тіркеледі.

15.3. Стоп- Өтінімді қоспағанда, Өтінім тізілімінде тіркелген кезден бастап Өтінім жарияланған болып есептеледі.

15.4. Өтінімнің белгіленген талаптарға сәйкес келмегені үшін осы Өтінімді берген сауда-саттыққа қатысушы жауапты болады.

16-бап. Өтінімдер тізілімін қалыптастыру тәртібі

16.1. Биржа Өтінімдер Тізілімін қалыптастырады және жүргізеді.

16.2. Осы Регламенттің 15-бабының 15.2-тармағында және 18-бабының 18.1-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, сауда-саттыққа қатысушылар беретін Өтінімдер дереу Өтінімдер Тізілімінде тіркелуге жатады.

16.3. Өтінімдер Тізілімінде:

- Өтінімнің сәйкестендіру нөмірі;
- Өтінім берген сауда-саттыққа қатысушының коды;
- Өтінім жолданған сауда-саттыққа қатысушының коды (егер Өтінім мекенжай болып табылса көрсетіледі);
- Өтінім жолдамасы (сатып алу немесе сату);
- Өтінім түрі, оның ішінде атаулы немесе атаусыз;
- Өтінімнің шарттары, оның ішінде тауардың коды, оған қатысты Өтінім берілген тауардың саны (Өтінім ішінара орындалған жағдайда Өтінімнің орындалмаған бөлігін құрайтын тауардың саны көрсетіледі);
- Өтінімді тіркеу күні мен уақыты;
- Өтінімді орындау (толық/ішінара) немесе жою күні мен уақыты;
- Өтінімді жариялау нәтижесі (толық орындалды, ішінара орындалды, жойылды).

16.4. Егер Өтінім орындалмаса немесе Ережеде өзгеше көзделмесе, сауда-саттыққа қатысушы Өтінімдер тізілімінде тіркелген өзі берген Өтінімді өзгертуге немесе жоюға құқылы. Өтінімдерді өзгерту және жою фактілері Өтінімдер тізілімінде тіркеледі.

17-бап. Сауда-саттықта мәмілелер жасасу

17.1. Сауда - саттыққа қатысушылардың Офертаны алу сәті Өтінімді жариялау сәті болып табылады.

17.2. Офертаны қабылдауды сауда-саттыққа қатысушы қарсы Өтінімді жариялау арқылы жүзеге асырады. Сауда-саттыққа қатысушы-ұсыныс берушінің акцепт алу сәті осы сауда-саттыққа қатысушы жариялаған Өтінімге қарсы болып табылатын Өтінімді жариялау сәті болып табылады.

17.3. Сауда-саттықта жасалған барлық мәмілелер Қазақстан Республикасының Алматы қаласында жасалған болып есептеледі.

18-бап. Өтінімдерді жариялауға және мәмілелер жасауға шектеулер

18.1. Сауда-саттыққа қатысушы Регламентті бұза отырып берген Өтінім Өтінімдер Тізілімінде тіркелмейді. Сондай ақ Өтінімді қабылдаудан бас тартуға негіз болып табылады:

- 1) Өтінімді дұрыс ресімдемеу, осы Регламентке сәйкес Өтінімді берудің белгіленген мерзімдері мен тәртібін бұзу;
- 2) қамтамасыз етумен биржалық мәмілелер жасалған жағдайда міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етудің болмауы;
- 3) сауда-саттыққа қатысушының биржалық алымды төлемеуі, сондай-ақ оның Биржа және (немесе) Клирингтік орталық алдында өзге де мерзімі өткен берешегінің болуы.

18.2. Биржа Өтінімдерді жариялауға және сауда-саттықта мәмілелер жасауға өзге де шектеулер белгілеуге құқылы.

19-бап. Мәмілелер тізілімін қалыптастыру тәртібі

19.1. Биржа сауда-саттықта жасалған мәмілелерді мәмілелер Тізілімінде олардың жасалуына қарай тіркейді.

19.2. Мәмілелер Тізілімі мыналарды қамтиды:

- мәмілені жасасудың және орындаудың стандартты шарттары (тауардың бағасы мен кодын қоспағанда);
- мәміленің сәйкестендіру нөмірі;
- негізінде мәміле жасалған Өтінімдердің сәйкестендіру нөмірлері;
- мәмілені тіркеу күні мен уақыты;
- мәміле жасасқан сауда-саттыққа қатысушылардың кодтары;
- Мәміле жасасқан сауда-саттыққа қатысушылар көрсеткен сауда-саттық шоттарының кодтары;
- мәміленің мәні болып табылатын Тауардың коды;
- мәміленің атаулы немесе атаусыз Өтінім негізінде жасалғанын көрсету;
- Тауардың бағасы;
- Тауар саны;
- мәміле валютасы;
- мәміле сомасы;
- төлем валютасы;
- Тауарды беру шарттары.

19.3. Биржа мәмілелер Тізілімінде сауда-саттықта жасалған мәмілелерді олардың жасалуына қарай тіркейді.

20-бап. Қарсы Өтінімдер аукционы шеңберінде атаусыз Өтінімдер негізінде сатып алу-сату мәмілелерін жасасу кезінде бағаны айқындау

- 20.1.** Мәміле Өтінімде көрсетілген бағамен немесе ең жақсы бағамен жасалуы мүмкін.
- 20.2.** Мәміле шектеулі Өтінімдер негізінде жасалған кезде мәміле бұрын жарияланған Өтінімде көрсетілген баға бойынша жасалады.
- 20.3.** Нарықтық Өтінімдер негізінде мәмілелер оларға қарсы шектеулі Өтінімдердің бағалары бойынша жасалады.
- 20.4.** Жарияланған Өтінімдер Тізілімінде жаңадан жарияланған Өтінімге қарсы бірнеше Өтінім болған кезде мәміле жаңадан жарияланған Өтінім үшін неғұрлым тиімді бағаны қамтитын Өтінім (Өтінімдер) негізінде жасалады.
- 20.5.** Егер жаңадан жарияланған Өтінімге қатысты қарсы Өтінімдерде бірдей бағалар болса, олар жарияланған Өтінімдер тізілімінде тіркелу тәртібімен орындалады.
- 20.6.** Егер жаңадан жарияланған Өтінімді толық орындау үшін оған қатысты әртүрлі бағаларды қамтитын бірнеше қарсы Өтінімдердің қатысуымен мәмілелер жасалса, жаңадан жарияланған Өтінімнің бөліктері бұрын келіп түскен Өтінімдерде көрсетілген бағалар бойынша орындалады.

21-бап. Қарсы Өтінімдер аукционы шеңберінде атаусыз Өтінімдер негізінде сатып алу- сату мәмілелерін жасасу кезінде тауар санын айқындау

- 21.1.** Егер Өтінім оны ішінара орындау мүмкіндігіне жол берсе, онда мәміле (мәміле) оған қатысты қарсы Өтінімдердегі тауардың жалпы санына сәйкес келетін онда көрсетілген тауар санының бір бөлігіне жасалуы мүмкін.
- 21.2.** Егер Өтінім оны ішінара орындау мүмкіндігін көздемесе, онда мәміле (мәміле) осындай Өтінімде көрсетілген Тауардың барлық санына ғана жасалуы мүмкін.

22-бап. Тауармен мәмілелер туралы есептердің мазмұнына қойылатын талаптар

- 22.1.** Электрондық биржалық сауда-саттық барысында биржалық мәміленің жасалғанын растайтын құжат тауармен жасалған мәміле туралы есеп болып табылады.
- 22.2.** Биржа әрбір сауда күні сауда-саттыққа қатысушылар бірегей нөмір бере отырып, жасаған тауармен мәмілелер туралы есептерді қалыптастырады.
- 22.3.** Сауда-саттыққа қатысушының мәмілелері туралы есеп мынадай мәліметтерді қамтиды:
- 1) сауда-саттыққа қатысушының атауы және оның бірегей биржалық сәйкестендіргіші (сауда-саттыққа қатысушыға берілген жеке код);
 - 2) мәмілені жасасу күні мен уақыты форматта – жыл, ай, күн, сағат, минут, секунд (дәлдігі кемінде 0,1 секундқа дейін);
 - 3) Тауардың атауы және (немесе) коды;
 - 4) тауар бірлігінің бағасы;
 - 5) тауар саны;
 - 6) мәміленің жалпы сомасы.
- 22.4.** Биржалық мәміле бойынша Есеп сауда-саттық сессиясы мен клиринг аяқталғаннан кейін бірден Биржаның уәкілетті қызметкерінің электрондық цифрлық қолтаңбасымен міндетті түрде қол қоя отырып, Биржаның электрондық құжат айналымы жүйесінде мәміле жасасқан сауда-саттыққа қатысушыға ұсынылады.
- 22.5.** Брокер биржалық мәміле туралы есеп алғаннан кейін оны өз клиентіне ұсынады.

22.6. Сауда-саттыққа қатысушының талабы бойынша Биржа биржалық мәміле бойынша электрондық есепке қосымша сұрау салуды алғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде Биржаның уәкілетті қызметкері қол қойған биржалық мәміле бойынша қағаз есепті сауда-саттыққа қатысушыға ұсынады.

22.7. Сауда-саттық күнінің қорытындылары бойынша биржалық сауда-саттыққа қатысушыға сауда-саттық сессиясы барысында жасалған барлық биржалық мәмілелер бойынша жиынтық есепті әрбір биржалық мәміле бойынша жекелеген есептерді ұсынбай ұсынуға жол беріледі.

22.8. Биржалық сауда-саттықтың қорытындысы бойынша Биржаның сауда жүйесінде сауда күні жасалған биржалық сауда-саттыққа қатысушылардың биржалық мәмілелерінің жиынтық тізілімі қалыптастырылады.

22.9. Брокерлер жасалатын биржалық мәмілелердің есебін әрбір клиент бойынша жеке жүргізеді және осы мәмілелер туралы мәліметтерді мәміле жасалған күннен бастап бес жыл бойы сақтауға міндетті.

22.10. Биржа биржалық сауда саласындағы қызметпен айналысуды тоқтатқан сәтке дейін жасалған барлық биржалық мәмілелер бойынша мәліметтердің сақталуын қамтамасыз етеді.

23-бап. Биржалық мәмілені ресімдеу

23.1. Электрондық биржалық сауда-саттық барысында жасалған биржалық мәміле (тараптардың жауапкершілігі және т. б.) бойынша тауарды жеткізу және төлеу шарттарын нақтылау мақсатында мәміле жасасқан сауда күнінен кейінгі сауда күнінен кешіктірмей мәміле жасасқан Тараптар, биржалық мәміле бойынша тиісті шартты мәміле тараптары мен Биржаның электрондық цифрлық қолтаңбаларын пайдалана отырып, оларды биржа арқылы келісуді қамтамасыз ететін тауар биржасының электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы ресімдеуге құқылы.

23.2. Биржалық мәміле негізінде жасалған шарт биржалық мәміле бойынша есепке ұқсас мәміле талаптарын қамтиды.

24-бап. Мәмілелерді орындау тәртібі

24.1. Мәмілелерді орындаудың жалпы тәртібі. Мәміле бойынша сатушы болып табылатын сауда - саттыққа қатысушы мәміледе көрсетілген мөлшердегі мәміленің мәні болып табылатын тауарды мәміле бойынша сатып алушы болып табылатын сауда-саттыққа қатысушының меншігіне беруге міндетті, ал сауда-саттыққа қатысушы-сатып алушы аталған тауарды меншікке қабылдауға және тауардың көрсетілген санын төлеуге міндетті.

24.2. Сауданың әртүрлі режимдерінде жасалған мәмілелерді орындау ерекшеліктері осы Регламенттің тиісті бөлімдерімен регламенттеледі.

24.3. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларды қоспағанда, мәміледен біржақты бас тартуға жол берілмейді.

25-бап. Сауда жүйесінде техникалық іркілістер туындаған жағдайларда іс-қимыл тәртібі

25.1. Биржа ақылға қонымды және алдын-ала әрекет ете отырып, сауда жүйесінде техникалық ақаулардың алдын алу және болдырмау үшін қажетті шараларды қабылдайды.

25.2. Биржа техникалық іркілістің нәтижесі болып табылатын және сауданы ұйымдастыруға байланысты қызметтер көрсетуді жалғастыруға мүмкіндік бермейтін мән-жайларды анықтаған жағдайда, Биржа техникалық іркіліс фактісі мен уақытын техникалық іркілістер журналына тіркейді, қызметтер көрсетуді тоқтата тұрады және сауда-саттықты ұйымдастыруға бағытталған шараларды дереу қабылдайды:

техникалық ақауға әкеп соққан себептерді анықтау және жою; ақаудың техникалық салдарын жою; сауда жүйесіндегі ақпараттың сақталуын қамтамасыз ету және қалпына келтіру

25.3. Жеке трейдердің жұмысын мүмкін етпейтін техникалық іркіліс жағдайында, егер іркілістер биржаға тәуелсіз себептер бойынша, өзге жағдайларда – Биржаның күшімен және құралдарымен туындаса, іркілістің себептері сауда-саттыққа қатысушының күшімен және қаражатымен жойылады.

25.4. Егер ақаулықты жедел жою мүмкін болмаса, Трейдер телефон байланысы арқылы биржаға өзі жариялаған өтінімдерді жоюға өтініш бере алады. Телефон арқылы өтініш берілген күннен кейінгі күннен кешіктірмей аталған өтініш биржаға жазбаша немесе электрондық нысанда жіберіледі. Әкімші телефон арқылы өтініш алғаннан кейін 5 (бес) минут ішінде осы трейдер жариялаған өтінімдерді сауда жүйесінен жояды.

25.5. Сауда жүйесінде іркіліс анықталған кезде әкімші сауда-саттықты тоқтата тұру туралы шешім қабылдауға құқылы, бұл туралы сауда-саттыққа барлық қатысушылардың трейдерлеріне немесе уәкілетті тұлғаларына сауда жүйесін пайдалана отырып немесе басқа да қолжетімді тәсілмен хабарланады. Сауда-саттық жүйесі қалпына келтірілгеннен кейін сауда-саттық қайта басталады.

25.6. Егер 20 (жиырма) минут ішінде сауда жүйесінің жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру мүмкін болмаса, әкімші сауда-саттықты мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешім қабылдауға құқылы. Бұл шешім барлық қатысушылардың назарына сауда жүйесі немесе басқа қол жетімді тәсілмен жеткізіледі.

25.7. Техникалық ақаудың болуына қарамастан, Биржа сауда-саттыққа қатысушының және оның клиенттерінің осыған байланысты жоғалтқан пайдасы мен өзге де шығындары үшін сауда-саттыққа қатысушының және оның клиенттерінің алдында жауап бермейді.

26-бап. Өтінімнің ең аз көлеміне және сауда лотының мөлшеріне қойылатын талаптарды белгілеу және өзгерту

26.1. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе, өтінімнің ең аз көлеміне және тауарға қатысты сауда лотының мөлшеріне қойылатын талаптарды Биржа Басқармасы бекітеді.

27-бап. Бағаны манипуляциялауды шектейтін ережелер

27.1. Биржа мақсаттар үшін биржадағы бағаларды айла шарғы жасауды шектеу жөнінде шаралар қабылдайды:

- күндізгі күрт көтерілудің немесе баға деңгейінің төмендеуінің алдын алу және алдын алу;

- бағаларға әсер ету мақсатында жалған қауесеттерді жасанды түрде асыра бағалаудың немесе төмендетудің, сөз байласудың немесе таратудың алдын алу және болдырмау.

27.2. Тауарға бағаның күрт көтерілуін немесе деңгейін төмендетуді болғызбау мақсатында Биржа тиісті тауарға баға ауытқуларының шекті шекараларын белгілеуге құқылы.

Баға ауытқуларының шекті шекаралары Биржа Басқармасының шешімімен айқындалады. Бағалар ауытқуларының шекті шекаралары туралы немесе тауар бағалары ауытқуларының шекті шекараларының өзгеруі туралы ақпарат Сауда-саттыққа қатысушылардың назарына Биржаның интернет-ресурсында хабарлама орналастыру жолымен немесе сауда жүйесін пайдалана отырып немесе басқа да қолжетімді тәсілмен Хабарлама жолымен тиісінше шекті шекаралар белгіленген немесе өзгерген күнге дейін 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірілмей жеткізіледі бағаның ауытқуы.

Бағалар ауытқуларының белгіленген шекті шекаралары асып кеткен жағдайда тиісті тауармен сауда-саттық тоқтатыла тұруы мүмкін. Сауда-саттықты тоқтата тұру туралы, сондай-ақ Сауда-саттықты қайта бастау күні мен уақыты туралы шешімді Биржа Басқармасы қабылдайды.

27.3. Тауар биржасы биржалық мәміленің заңдылығын қамтамасыз ету шеңберінде бағаларды айла шарғы жасау фактісін анықтау және шектеу үшін мынадай шараларды қабылдайды:

- 1) тауарлар бағасының ауытқу шекарасын белгілейді;
- 2) сауда жүйесінде орналастырылатын тауарды сатып алуға, сатуға арналған өтінімдерді бақылауды жүзеге асырады;
- 3) жасалған биржалық мәмілелер бойынша Тауарлар бағасының мониторингін жүзеге асырады;
- 4) алдыңғы сауда-саттық нәтижесінде қалыптасқан бағаларды негізге ала отырып, бір сауда күні шеңберінде нақты тауарға баға деңгейлерін талдауды жүзеге асырады;
- 5) сауда-саттыққа қатысушылардан биржалық сауда-саттыққа тікелей немесе жанама қатысты құжаттар мен мәліметтерді сұратады;
- 6) алдыңғы сауда-саттық нәтижесінде қалыптасқан бағаларды негізге ала отырып, бір сауда күні шеңберінде нақты тауарға баға деңгейлерінің ең төмен және ең жоғары шегінен асып кету мониторингін жүзеге асырады;
- 7) қызметтік тергеп-тексерулер жүргізеді және сауда-саттыққа қатысушыларға Биржаның ішкі құжаттарында көзделген тәртіптік шараларды қолданады.

Бағалық айла-шарғы жасау фактісі анықталған кезде тауар биржасы биржалық сауда-саттықты тоқтата тұрады, ол туралы тауар биржасының электрондық сауда жүйесін пайдалана отырып немесе басқа да қолжетімді тәсілмен тауар биржасының мүшесін, уәкілетті және монополияға қарсы органды хабардар етеді.

27.4. Сауда-саттықта жасалатын мәмілелердің бағасына әсер ету мақсатында бағаларды қолдан асыра бағалау немесе төмендету, бағаларды қолдан асыра бағалау немесе төмендету мақсатында ықтимал сөз байласу, жалған қауесеттердің ықтимал таралуы фактілеріне тексеру жүргізу кезінде Биржа сауда-саттыққа қатысушылардан тиісті өтінімдерге немесе мәмілелерге, оның ішінде сауда-саттыққа тікелей немесе жанама қатысты ақпарат пен құжаттарды ұсынуды талап етуге құқылы:

- Трейдерлердің тиісті өтінімдерді жариялауға және тиісті мәмілелер жасасуға байланысты түсіндірмелері;
- тиісті өтінімдер жарияланған және мәмілелер жасалған Клиенттің тапсырмаларының көшірмелері (егер тиісті Өтінімдер Клиенттің мүддесі үшін жарияланған болса);
- Клиентпен жасалған шарттың көшірмесі, оның негізінде тиісті тапсырмалар берілген (егер тиісті Өтінімдер клиенттің мүддесі үшін жарияланған болса);
- тиісті мәмілелер жасасуға тапсырмалар беруге байланысты Клиенттің түсіндірмелері (егер тиісті Өтінімдер Клиенттің мүддесі үшін жарияланған болса);

- сауда-саттыққа Қатысушының лауазымды адамдарының оның атынан сұратылған құжаттарға қол қоюға өкілеттігін растайтын құжаттардың белгіленген тәртіппен куәландырылған көшірмелері, сондай-ақ осындай лауазымды тұлғалардың қолтаңбаларының үлгілерін растайтын құжаттар.

28-бап. Тауар биржасы мүшелерінің биржалық мәміленің заңдылығын қамтамасыз ету тәртібі

28.1. Тауарды сатуға (сатып алуға) өтінім беретін және (немесе) сауда-саттыққа қатысатын Биржа мүшелері Биржада белгіленген тәртіппен оқытудан өтеді. Клиенттермен және (немесе) олардың өкілдерімен және (немесе) клиенттермен үлестес үшінші тұлғалармен өзара іс-қимыл жасау кезінде брокер:

- 1) биржалық мәміле жасау кезінде клиенттерге олардың нарықтық мінез-құлқын өзгерту мақсатында оларға тікелей немесе жанама қысым көрсетпейді;
- 2) биржалық сауда-саттықта олардың орындалуын болжам жасамайтын баға өтінімдерін әдейі асыра бағалау (төмендету) мақсатында шарттар жасаспайды (өтінімдер беруге, кері қайтарып алуға);
- 3) сатылатын биржалық тауарлардың баға белгілеуіне әсер ететін бағаларды белгілеу не ұстап тұру мәселелері бойынша екі және одан да көп клиенттер арасында келісімдер (келіссөздерге кіру) жасамайды;
- 4) басқа клиентке мүліктік және өзге зиян келтіруге әкеп соғатын қандай да бір сайланбалы клиентке артықшылық беруге жол бермейді;
- 5) биржалық сауда-саттықтың бәсекелестігін төмендетуге бағытталған биржалық сауда-саттыққа қатысу үшін басқа брокерлермен және (немесе) дилерлермен үлестестікті пайдаланбайды.

Биржа мүшелері биржалық мәміленің заңдылығын қамтамасыз ету шеңберінде мынадай шараларды қабылдайды:

- осы Регламентте, заңда, уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерінде, Биржаның ішкі құжаттарында белгіленген талаптарды сақтайды;
- биржаға аккредиттеу үшін ұсынылған құжаттар мен мәліметтерге енгізілген барлық өзгерістер туралы ақпаратты тиісті хабарламаны және (немесе) растайтын құжаттарды жіберу арқылы, олар болған кезде, электрондық құжат нысанында осындай өзгерістер енгізілген күннен бастап бір жұмыс күні ішінде беруге;
- Биржаның сауда-саттыққа рұқсат беру, Сауда-саттықты өткізу, биржалық мәмілелерді тіркеу және орындау мәселелері бойынша шешімдерін орындайды;
- Биржа мүшесі ретінде қызметке байланысты құжаттарды, оның ішінде биржалық мәмілелерді жасауға және орындауға қатысты құжаттарды тіркейді, есепке алуды жүргізеді және сақтайды;
- биржаға оның сұрау салуы бойынша Биржаның мүшесі ретіндегі қызметіне қатысты құжаттарды ұсынады;
- биржалық алымдарды, сондай-ақ биржа мен клирингтік ұйым алатын өзге де төлемдер мен алымдарды төлеуді жүргізеді;
- белгіленген тәртіппен биржаға жасалған биржалық мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуы туралы ақпарат беруге;
- жасалған биржалық мәмілелер бойынша өз міндеттемелерін орындайды;
- клиенттің биржалық мәміле бойынша міндеттемелерін орындауын қамтамасыз етеді.

29-бап. Мәмілелер бойынша дауларды қарау тәртібі

29.1. Биржалық мәмілелерді жасасуға және орындауға байланысты даулар биржа жанынан құрылған биржалық төрелікте шешілуге тиіс. Мәміле бойынша міндеттемелерді орындамаған (тиісінше орындамаған) жағдайда мәміле бойынша міндеттемелерді орындамаған (тиісінше орындамаған) сауда-саттыққа қатысушы осы Регламенттің ережелерін ескере отырып, биржалық төрелікке талап-арызбен жүгінуге құқылы.

29.2. Мәміле бойынша кез келген дау дауларды реттеудің наразылық тәртібі туралы ережеде (Регламентке № 1 Қосымша) белгіленген тәртіп сақталғаннан кейін ғана биржа жанынан құрылған биржалық төрелікте шешілуге тиіс.

29.3. Биржалық төрелік қызметінің тәртібі Биржаның биржалық төрелік регламентінде айқындалады.

30-бап. Брокерлердің клиенттерін биржада тіркеу тәртібі

30.1. Биржа брокерлердің клиенттерін бастапқы тіркеуді мынадай құжаттар негізінде жүзеге асырады:

- 1) Жарғының/Ереженің көшірмесі (салыстыру үшін түпнұсқалары ұсынылмаған жағдайда нотариалды куәландырылған);
- 2) заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтаманың көшірмесі (салыстыру үшін түпнұсқалары ұсынылмаған жағдайда нотариалды куәландырылған);
- 3) қосылған құн салығы бойынша тіркеу есебіне қою туралы куәліктің көшірмесі (салыстыру үшін түпнұсқалары ұсынылмаған жағдайда нотариалды куәландырылған);
- 4) мынадай ақпарат: банктік деректемелер, заңды және пошталық мекенжайлар, Байланыс телефондары, байланыс тұлғасы.

Қазақстан Республикасының бейрезидент - сатушысы/сатып алушысы құқық қабілеттілігін растау үшін құжаттарды ұсынады,

Қазақстан Республикасының резиденті емес әлеуетті өнім берушінің біліктілігі туралы мәліметтерді қамтитын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ресми құжаттарды қоспағанда, сауда тізілімінен қазақ және/немесе орыс тілдеріндегі аудармасымен нотариат куәландырған үзінді көшірмесі "Қазақстан Республикасының Шетелдік ресми құжаттарды заңдастыру талабын алып тастайтын конвенцияға қосылуы туралы".

30.2. Клиентпен шарт бұзылған кезде брокер биржаға осы клиент бойынша ақпаратты ұсынады.

2 бөлім. Стандартты аукцион режимі

31-бап. Стандартты аукцион режимі туралы түсінік

31.1. Стандартты аукцион режимі - бұл сауда-саттық режимі, онда биржалық сауда - саттық аукционды сатып алушы/сатушы - бастамашы үшін ең жақсы бағамен төмендетілген немесе көтерілген аукцион арқылы жүзеге асырылады.

1 тарау. Стандартты биржалық аукционды өткізудің жалпы тәртібі

32-бап. Стандартты аукцион анықтамалары

32.1. Регламенттің осы тарауының мақсатында қосымша мынадай анықтамалар пайдаланылады:

Аукцион

Осы Қағидалардың тарауында айқындалған тәртіппен

және шарттарда биржа мамандандырылған тауарлармен сауда секциясында ұйымдастыратын жоғарылатуға немесе төмендетуге арналған мамандандырылған биржалық аукцион.

Төмендету аукционы

Аукционға қатысушылар тауарды сатуға Өтінімдерді бастапқы бағаға тең не одан төмен бағамен ғана қоя алатын Аукцион.

Көтеру аукционы

Аукционға қатысушылар тауарды сатып алуға Өтінімдерді бастапқы бағаға тең не одан жоғары бағамен ғана қоя алатын Аукцион.

Бастамашы Брокер

Өз атынан және бастамашының есебінен әрекет ететін сауда-саттыққа қатысушы.

Аукционның бастамашысы/бастамашысы

Брокер Клиенті/Дилер, аукцион өткізуге бастамашы (бұдан әрі - Дилер) тәртіпте және шарттарда, осы тарауда көзделген қағидалар.

Ең жақсы баға

Төмендетуге арналған аукцион кезінде ұсынылған бағалардың ең азы және көтеруге арналған аукцион кезінде ұсынылған бағалардың ең үлкені.

Аукционға қатысуға үміткерлер

Өз атынан және өз есебінен әрекет ететін сауда-саттыққа қатысушылар, өз атынан және клиенттің есебінен әрекет ететін сауда-саттыққа қатысушылар, Бастамашыны қоспағанда.

Аукцион Жеңімпазы

Аукционда ең жақсы бағаны ұсынған аукционға қатысушы.

Бұл ретте төмендетуге арналған аукцион болған жағдайда, өтінімдер туралы есепке сәйкес лоттың ең төмен бағасымен өтінім берген аукционға қатысушы, жағдайларды қоспағанда, аукционның жеңімпазы болып танылады:

1) өтінімдер туралы есепте ең төмен бағалары бірдей өтінімдер болған кезде, өтінімді уақыт бойынша ертерек ең төмен бағамен қойған әлеуетті өнім беруші аукцион жеңімпазы болып танылады;

2) өтінімдер туралы есепте әлеуетті өнім берушілерден бірдей ең төмен бағалары бар өтінімдер қамтылған кезде, жер қойнауын пайдаланушылар сатып алатын тауарлардағы елішілік құндылықты арттыруды ескере отырып, аукцион жеңімпазы болып Индустриялық сертификаты бар әлеуетті өнім беруші танылады.

Бастапқы баға

Бастамашы Брокер/Дилер аукционға қатысушыларға аукцион басталатын ұсыныс жасауға шақырған Лот бағасы. Бастамашы Брокер/дилер аукцион жеңімпазымен мәміле жасауға келісетін ең төменгі (көтеру аукционы үшін) немесе ең жоғары (төмендету

аукционы үшін) баға.

Сауда сессиясы	Аукционға қатысушылар, сондай-ақ бастамашы брокер өтінім беруге құқылы аукцион уақыты кезеңі.
Аукционға Қатысушылар	Қағидалардың осы тарауында белгіленген тәртіппен аукционға қатысқанға дейін рұқсат алған үміткерлер.

33-бап. Аукцион өткізуге өтінім және бастамашының кепілдігі

33.1. Бастамашының тапсырмасы бойынша әрекет ететін Брокер дилер - бастамашы осы бапта көзделген тәртіппен және шарттарда биржаға аукцион өткізуге өтінім береді.

33.2. Аукцион өткізуге өтінім 1-үлгілік нысанды (Қағидаларға №2 Қосымшасы) бойынша ұсынылады және мыналарды қамтуға тиіс:

- 1) бастамашы брокердің/бастамашы дилердің коды;
- 2) бастамашының толық атауы (заңды тұлға үшін), тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (жеке тұлға үшін), тапсырыс берушінің нақты мекенжайы, банк деректемелері);
- 3) стандартты аукцион режимінде биржалық сауда-саттық өткізу туралы хабарландыруды жариялау үшін кемінде бес жұмыс күнін қамтитын күнтізбелік күндердегі аукционның жалпы ұзақтығы
- 4) аукцион лоты: Тауардың атауы, оның саны, ассортименті, сапалық сипаттамалары, жеткізу шарттары, Төлем тәртібі, жауапкершілік, бастамашы Елеулі деп санайтын өзге де шарттар (бұдан әрі мәтін бойынша – Лот). Осы шарттарды ашуға өтінімге тауардың техникалық ерекшелігі (егер соңғысы көзделген жағдайда), сондай-ақ тауарды жеткізу шартының жобасы қоса берілуге тиіс;
- 5) аукционның бағыты: көтеруге арналған Аукцион немесе төмендетуге арналған Аукцион;
- 6) тауарды жеткізушілер бойынша енгізілетін шектеулер: мәлімделген лот бойынша аукционға тек қазақстандық тауар өндірушілердің мүдделерін білдіретін аукционға қатысушылар қатысуға құқылы екенін белгілеу;
- 7) әлеуетті өнім берушілердің көмегімен аукцион бастамашысынан лот бойынша түсініктеме сұратуға жол берілетін тәсілдер; аукцион бастамашысының уәкілетті тұлғаларының электрондық пошта мекенжайы және оларға сұрақтармен жүгіну үшін телефон нөмірлері;
- 8) теңгемен көрсетілген лоттың бастапқы бағасы үтірден кейін екі белгіге дейінгі дәлдікпен;
- 9) аукционға қатысуға үміткер аукционға қатысуға жіберілуі үшін сәйкес келуі тиіс біліктілік талаптары;
- 10) лоттың бастапқы бағасынан пайызбен белгіленетін биржалық қамтамасыз етудің ұсынылатын мөлшері.
- 11) клирингтік орталықтың қатысуымен/клирингтік орталықтың қатысуынсыз биржалық мәміленің орындалуын көрсету.

33.3. Аукционды өткізуге өтінімге бастамашы брокердің уәкілетті тұлғасы қол қоюға және оны қағаз жеткізгіште жөнелту кезінде бастамашы брокердің бастамашы дилердің мөрімен куәландыруға және/немесе Биржаның электрондық құжат айналымы жүйесі (бұдан әрі - ЭҚА) бойынша жөнелту кезінде бастамашы брокердің/бастамашы дилердің бастамашының электрондық цифрлық қолтаңбасымен (бұдан әрі – ЭСК) қол қоюға тиіс.

33.4. Биржа аукцион өткізуге өтінім қарауға қабылданған күннің 18.00-ден кешіктірмей бастамашының брокеріне/бастамашы дилерге өзінің келісімін немесе аукцион өткізуден дәлелді бас тартуын жібереді. 12:00-ден кейін биржаға берілген аукционды өткізуге өтінім биржа келесі жұмыс күні болып саналады және келесі жұмыс күнінің кіріс күні болып тіркелуге жатады.

34-бап. Аукцион туралы хабарландыруды жариялау тәртібі

34.1. Биржа аукцион өткізуге келісім берген күні сағат 13:00-ден 20:00-ге дейінгі кезеңде, Биржа өзінің интернет-ресурсында аукцион өткізу туралы мынадай ақпаратты жариялайды:

- 1) аукцион лотының атауы;
- 2) аукцион өткізуге арналған өтінімнің толық мазмұны;
- 3) аукционға қатысуға өтінім беру мерзімі;
- 4) тауарларды сатып алу туралы шарт жасалған күннен бастап әрбір лот бойынша тауарларды жеткізу мерзімі;
- 5) аукцион регламенті.
- 6) бастамашының уәкілетті тұлғасының аукционға қатысуға өтінімдерді қабылдау және лот(тар) бойынша сұрақтармен жүгіну үшін байланыс деректері.

35-бап. Кодтарды тағайындау

35.1. Аукционға қатысу үшін лоттарға кодтар беру тәртібі биржа тауарларына кодтар беру тәртібіне сәйкес белгіленеді.

36-бап. Аукционға қатысуға өтінім

36.1. Үміткерлер аукционға қатысуға рұқсат алу үшін бастамашы брокерге осы бөлімде көзделген тәртіппен және шарттарда аукционға қатысуға өтінім беруге тиіс. Бұл ретте, аукционға қатысуға өтінім беру кезінде әлеуетті өнім беруші (өзі өндіретін, осы сертификатпен расталатын тауарларды сатып алу бойынша индустриялық сертификаты бар дилерді қоспағанда) қаржылық орнықтылықты растау үшін биржалық сауда қағидаларының талаптарына сәйкес:

36.1.1. "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасының кодексіне (Салық кодексі) (бұдан әрі - Салық кодексі) сәйкес төлеу мерзімі кейінге қалдырылған жағдайларды қоспағанда, берешектің жоқтығы туралы не бір теңгеден кем берешектің болуы туралы тиісті салық органының анықтамасының электрондық көшірмесі, бір теңгеден ерте емес күнгі жағдай бойынша өтінім беру күнінің алдындағы ай;

36.1.2. әлеуетті өнім берушіге Қызмет көрсетілетін банктен немесе банк филиалынан қолы мен мөрі (бар болса) бар анықтаманың электрондық көшірмесі анықтама берілген күннің алдындағы үш айдан астам уақытқа созылатын әлеуетті өнім берушінің міндеттемелері бойынша банктің немесе банк филиалының алдында мерзімі өткен берешектің болмауына, сондай-ақ қолда бар банктік шоттарға тыйым салынбағаны туралы міндетті.

Егер әлеуетті өнім беруші бірнеше Екінші деңгейдегі банктердің немесе филиалдардың, сондай-ақ шетелдік банктің клиенті болып табылса, анықтама осындай банктердің әрқайсысынан ұсынылады;

- 36.1.3.** банкроттық рәсімін әлеуетті жеткізушіге қатысты қозудың жоқтығы туралы өтініш.
- 36.2.** Брокердің аукционға қатысуға өтінімдер бастамашысын қабылдау кезеңі аукцион жарияланған күннен басталады.
- 36.3.** Аукционға қатысуға өтінім 2 үлгілік нысанды (Регламентке №2 қосымша) бойынша ұсынылады және мыналарды қамтуға тиіс:
- 36.3.1.** Сауда-саттыққа қатысушының коды және оның деректемелері көрсетілген толық атауы;
- 36.3.2.** Клиенттің коды және оның деректемелері көрсетілген толық атауы (егер сауда-саттыққа қатысушы өз атынан және өз есебінен әрекет етсе, көрсетілмейді);
- 36.3.3.** Аукционға қатысуға өтінімге үміткердің осы Регламенттің 33.2-тармағының 9) тармақшасында көрсетілген талаптарға сәйкестігін растайтын құжаттар қоса берілуге тиіс.
- 36.3.4.** Клиент уәкілеттік берген тұлғаның қолы және клиенттің мөрі (егер сауда-саттыққа қатысушы өз атынан және өз есебінен әрекет етсе, көрсетілмейді).
- 36.4.** Аукционға қатысуға өтінімге сауда-саттыққа қатысушының уәкілетті тұлғасы қол қоюға және сауда-саттыққа қатысушының мөрімен куәландырылуға тиіс.
- 36.5.** Аукционға қатысуға өтінімдерді қарауды және аукционға қатысқанға дейін жіберуді бастамашы тікелей жүзеге асырады.

37-бап. Аукционға қатысқанға дейінгі рұқсат

- 38.1.** Аукцион өткізілетін күннің алдындағы күннен кешіктірмей аукционға қатысушылар (бастамашы брокерді/бастамашы дилерді қоса алғанда) Биржаның Клирингтік орталығына Клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен және шарттарда биржалық қамтамасыз ету ретінде ақша аударады.
- 38.2.** Биржалық қамтамасыз ету аукцион жеңімпазын қоспағанда, аукцион өткізілетін күннен кейінгі жұмыс күнінен кешіктірмей аукционға қатысушыларға қайтарылады, оның биржалық қамтамасыз етілуін Клиринг орталығы жеңімпаз аукционда жасалған мәміле бойынша шартты ресімдегенге дейін бұғаттайды.
- 38.3.** Биржалық қамтамасыз ету сомасын аукцион жеңімпазына, бастамашы брокеріне/бастамашы-дилерге қайтарған кезде Биржа көрсетілген сомадан ұстап қалуға құқылы, мәмілені тіркегені үшін соңғы биржаға төленуге жататын биржалық алым, сондай-ақ Регламенттің 44-бабында көзделген жағдайларда аударылған кезде сомалар Аукцион жеңімпазын биржалық қамтамасыз ету бастамашы брокеріне/дилерге, биржа аукцион жеңімпазы ретінде де, бастамашы брокер/бастамашы-дилер биржаға төлеуге жататын мәмілені тіркегені үшін көрсетілген сомадан биржалық алымды ұстап қалуға құқылы.

39-бап. Аукцион өткізу тәртібі

- 39.1.** Аукционның басталу күні мен уақытын биржа Регламенттің 34-бабына сәйкес аукцион жарияланған кезде белгілейді.
- 39.2.** Аукционға қатысатын Брокер онда тек бір клиенттің мүддесін білдіреді.
- 39.3.** Сауда сессиясы барысында аукционға қатысушылар, бастамашы Брокер/Бастамашы - дилер және Биржа аукционның белгіленген регламентіне сәйкес дәйекті түрде мынадай әрекеттерді жүзеге асырады:
- 39.3.1.** Аукционға қатысушылар аукцион өткізуге арналған өтінімде (бұдан әрі – мәміле мәтіні бойынша) көрсетілген шарттарда лоттың бағасы бойынша өз шарттарын көрсете отырып, өтінімдер беру жолымен мәміле жасасуға оферталар жасайды. Аукционға қатысушылар аукцион бағытына байланысты бастапқы бағадан төмен немесе жоғары

бағамен не бастапқы бағаға тең бағамен өтінімдердің шектеусіз санын қоя алады. Өтінімдегі баға теңгемен, үтірден кейін екі белгіге дейінгі дәлдікпен көрсетіледі. Әйтпесе, өтінімдерді биржа алып тастайды. Өтінімдер қайтарылмайтын болып табылады.

39.3.2. Егер сауда сессиясы барысында аукционға екі қатысушыдан аз өтінім түссе, онда Аукцион өткізілмеді деп танылады. Егер аукцион жабылғанға дейін үш минут ішінде аукционға қатысушылардың бірі жаңа ең төменгі/ең жоғары бағаны енгізсе, төмендету/көтеру аукционының жабылу уақыты автоматты түрде бес минутқа ұзартылады, бірақ үш реттен аспайды.

39.3.3. 39.3.1-тармақшаға сәйкес Биржаның өтінімдер қоюға бөлінген уақыты өткеннен кейін. Биржа өтінімдерді қабылдауды тоқтату сәтіндегі үздік өтінім туралы ақпаратты қамтитын есепті (бұдан әрі мәтін бойынша – үздік өтінім туралы есеп) қалыптастырады және бастамашының брокеріне/бастамашы дилеріне жібереді. Үздік өтінім туралы есепте сауда-саттыққа қатысушы өз есебінен әрекет ететін Клиенттің коды көрсетіледі (егер сауда-саттыққа қатысушы өз атынан және өз есебінен әрекет етсе, көрсетілмейді). Үздік өтінім туралы есепте сауда жүйесі автоматты түрде айқындайтын және осы Регламенттің аукцион жеңімпазын айқындауға қойылатын талаптарын ескере отырып, уақыт бойынша ең жақсы баға қойылған өтінім туралы ақпарат қамтылады.

39.3.4. Биржа үздік өтінім туралы есепті ұсынған және оны бастамашы Брокер/ бастамашы -дилер қараған кезеңде өтінімі ең жақсы бағамен өтінім деп танылған аукционға қатысушы бастамашы брокеріне/бастамашы - дилерге лотқа кіретін әрбір тауар позициясы бойынша бағаны көрсете отырып, лот бойынша позициялық бөлуді ұсынуға міндетті, бұл ретте тауар позициялары бағаларының сомасы лот үшін берілген өтінімнің бағасы.

39.3.5. Ең жақсы бағамен өтінім аукцион жеңімпазының ұсынысы ретінде танылады.

39.3.6. Бастамашы брокер / бастамашы дилер Қағидаларда көзделген тәртіппен қарсы өтінім беру арқылы аукцион жеңімпазының офертасын акцептейді.

39.4. 39.3.6-тармақшаға сәйкес мәміле жасалғаннан кейін. 39.3-тармақ. осы Регламенттің бабы, Биржа жасалған мәміле туралы ақпаратты қамтитын есепті (қорытындылар туралы хаттаманы) бастамашы- дилер/бастамашы брокерге және аукцион жеңімпазына қалыптастырады және жібереді. Сонымен қатар, Биржа бастамашы брокерге / бастамашы -дилерге аукционға қатысқан барлық өтінімдер туралы есеп жібереді.

39.5. Регламенттің осы бабында көзделген есептерді биржа аукционға қатысушыларға электрондық форматта жібереді. Биржаның уәкілетті қызметкерінің қолымен және Биржаның мөрімен куәландырылған есептердің қағаз көшірмелерін биржа аукционға қатысушының, бастамашы брокердің/бастамашы дилердің - бастамашының жазбаша сұрау салуы бойынша Биржаның атына сұрау салуды алған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынады.

40-бап. Мәмілені Рәсімдеу

40.1. Осы Регламенттің 39 –бабында көзделген жағдайды қоспағанда, аукцион жеңімпазы және бастамашының брокері/бастамашы-дилер жасалған мәмілеге (бұдан әрі-Шарт мәтіні бойынша) сәйкес шартты рәсімдеуді ұйымдастырады. Шарттың талаптары аукцион өткізуге арналған өтінімде көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс. Шартты рәсімдеу Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүргізіледі.

40.2. Мәміле жасалған сәттен бастап 10 жұмыс күні ішінде осы бөлімге сәйкес аукционның жеңімпазы болып табылатын сауда-саттыққа қатысушы биржаға шартқа қол қойылғанын растайтын мәмілені рәсімдеу туралы есеп береді.

41-бап. Аукцион бастамашысының тиісті аукцион жеңімпазы бойынша кепілдіктері

41.1. Аукцион қорытындысы бойынша қазақстандық тауар өндірушілерді ғана көздейтін лот бойынша аукцион жеңімпазы болып шетелдік тауар өндірушінің мүдделерін білдіретін аукционға қатысушы танылған жағдайда, не Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес осы мәмілені жасасуға құқығы жоқ тұлға аукционның жеңімпазы болып танылды,

42-бап. Аукцион қорытындылары туралы ақпарат

42.1. Биржа аукцион аяқталғаннан кейінгі жұмыс күнінен кешіктірмей өзінің интернет-ресурсында аукцион қорытындылары туралы ақпаратты жариялайды.

43-бап. Аукционға қатысушылардың бәсекелестікке қарсы іс-қимылдарына қарсы іс-қимыл

43.1. Аукционға қатысушылар тарапынан бәсекелестікке қарсы іс-қимылдарға жол бермеу және биржада ашық бәсекелестік биржалық сауда-саттықты қамтамасыз ету мақсатында:

- аукционға қатысқанға дейін рұқсат алған екі және одан да көп брокерлер тұлғасында бір клиенттің аукционға қатысуы;
- аукционға қатысқанға дейін рұқсат алған басқа брокердің клиенті ретінде дилердің аукционына қатысу;
- осы Регламенттің 27-бабында аталған аукционға қатысушылар арасындағы аукционды өткізу процесіне дейін және оның барысында бағалық сөз байласу.

43.2. Биржа кез келген уақытта, аукцион өткізілгенге дейін және оның барысында 43.1-тармақта көрсетілген аукционға қатысушылар мен олардың клиенттері тарапынан бәсекелестікке қарсы іс-қимыл фактілерін анықтау жөнінде іс-шаралар жүргізуге құқылы. Регламенттің осы бабы.

Мұндай фактілер анықталған жағдайда Биржа кейіннен тиісті ішкі тергеп –тексеру жүргізе отырып, аукционға жосықсыз қатысушының (бұдан әрі-жосықсыз қатысушылар) сауда-саттыққа қол жеткізуін тоқтатуға құқылы.

43.3. Егер аукцион жосықсыз қатысушыларды сауда-саттықтан шеттету себебінен өткізілмеген деп танылған жағдайда, соңғылары брокерге бастамашыға осы аукционға қатысу үшін өздері енгізген биржалық қамтамасыз ету мөлшерінде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

43.4. Биржаның аукционға қатысушылардың бәсекелестікке қарсы іс-қимылдары фактілері бойынша ішкі тергеп-тексеру жүргізу қорытындылары бойынша Биржа соңғысына Биржаның ішкі нормативтік құжаттарында көзделген тәртіптік жазаларды қолдануға құқылы.

44-бап. Тараптардың жауапкершілігі және дауларды шешу тәртібі

44.1. Мәміле бойынша кез келген дау дауларды реттеудің наразылық тәртібі туралы ережеде (Регламентке № 1 Қосымша) белгіленген тәртіп сақталғаннан кейін ғана биржа жанынан құрылған биржалық төрелікте шешілуге тиіс.

Егер аукцион жеңімпазы 40.1-тармаққа сәйкес ресімдеуді қоса алғанда, мәміле бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартқаны туралы биржаны жазбаша хабардар еткен жағдайда. Регламенттің 40-бабы, сондай-ақ 44.4-тармақта белгіленген айыппұлды төлеуге

жазбаша келісім береді. Регламенттің осы бабы, Биржа бастамашының брокеріне дауды биржалық төрелік қарамай биржалық қамтамасыз ету мөлшерінде айыппұл сомасын аударады.

44.2. Сауда-саттыққа қатысушы белгіленген мерзімде 40.2-тармақта көзделген міндетті орындамаған жағдайда. 44.1-тармақта көзделген биржалық арбитраж дауды қараусыз биржалық қамтамасыз етуді аударған жағдайды қоспағанда, биржа аукционның бастамашысы мен жеңімпазының брокерін тексеруді бастайды. Регламенттің осы бабы.

44.3. Сауда-саттыққа қатысушының мәмілені ресімдеу туралы есепті биржаға ұсыну жөніндегі міндеттерін орындау, орындамау, тиісінше орындамау, мәміле талаптарын өзгерту немесе оны бұзу фактілерін биржа тексеру барысында белгілейді.

44.4. Сауда-саттыққа қатысушы мәмілені ресімдеу туралы есепті ұсынудың немесе сауда-саттыққа қатысушы мәмілені ресімдеу туралы дәйексіз ақпаратты ұсынудың белгіленген мерзімін бұзған жағдайда, Биржаның биржалық төреліктің шешімі бойынша осы аукцион бойынша биржалық қамтамасыз етудің барлық сомасына аукцион жеңімпазы болып табылатын сауда-саттыққа қатысушыға айыппұл салуға құқығы бар.

44.4.1. Егер биржалық төрелік нәтижелері бойынша аукцион жеңімпазы кінәлі Тарап деп танылса, айыппұл бастамашы брокердің пайдасына аударылады.

44.4.2. Егер биржалық төрелік нәтижелері бойынша бастамашының брокері / дилері кінәлі Тарап деп танылса, бастамашының брокері / дилері аукцион жеңімпазының пайдасына биржалық қамтамасыз ету мөлшерінде айыппұл сомасын аударады. Егер биржалық төрелік нәтижелері бойынша бастамашы Брокер / дилер және аукцион жеңімпазы кінәлі тараптар деп танылса, айыппұлдар тәртіптік ықпал ету шарасы ретінде Биржаның пайдасына аударылады.

45-бап. Стандартты аукцион режимінде сауда-саттық бойынша тарифтер

45.1. Мәмілені стандартты аукцион режимінде тіркегені үшін, ақпараттық-техникалық қызмет көрсеткені үшін және басқа комиссиялар үшін биржалық алым Биржаның шешімімен белгіленеді және Биржаның интернет-ресурсында жарияланады.

45.2. Сауда-саттыққа қатысушылар жасалған биржалық мәміледен бас тартқан жағдайда, Биржаның мәмілені тіркегені үшін төленген биржалық алым қайтарылмайды.

2 тарау. Жер қойнауын пайдаланушыларды, ұлттық компанияларды, табиғи монополиялар субъектілерін, әлеуметтік кәсіпкерлік корпорацияларды сатып алу үшін стандартты биржалық аукцион өткізу тәртібі (оның ішінде Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелерін ескере отырып, жер қойнауын пайдаланушылар сатып алатын тауарлардың елішілік құндылығын арттыруды көздейтін)

46-бап. Жалпы ережелер

46.1. Регламенттің осы тарауы жер қойнауын пайдаланушыларды, ұлттық компанияларды, табиғи монополиялар субъектілерін, әлеуметтік кәсіпкерлік корпорацияларды сатып алу үшін стандартты биржалық аукцион өткізу тәртібін айқындайды.

46.2. Осы Регламенттің тарауымен реттелмеген жер қойнауын пайдаланушыларды, ұлттық компанияларды, табиғи монополиялар субъектілерін, әлеуметтік кәсіпкерлік корпорацияларды сатып алу үшін стандартты биржалық аукцион өткізу мәселелерін

регламенттеу үшін (аукцион өткізу тәртібі; мәмілені ресімдеу; Тараптардың жауапкершілігі; дауларды шешу тәртібі және басқа да мәселелер) 2-бөлімнің "стандартты биржалық аукционды өткізудің жалпы тәртібі" 1-тарауының нормалары қолданылуға жатады Регламенттің "стандартты аукцион режимі".

46.3. Регламенттің осы тарауының мақсаттары үшін Регламенттің "стандартты аукцион режимі" 2-бөлімінің "стандартты биржалық аукционды өткізудің жалпы тәртібі" 1-тарауында көзделген ұғымдар, сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

Ұқсас тауарлар Бірдей емес, ұқсас сипаттамалары бар және бірдей функцияларды орындауға және бір-бірін алмастыруға мүмкіндік беретін ұқсас компоненттерден тұратын тауарлар.

Әлеуетті өнім берушінің үлестес тұлғасы Шешімдерді айқындауға және (немесе) осы әлеуетті өнім беруші қабылдайтын шешімдерге, оның ішінде жазбаша нысанда жасалған мәмілеге байланысты ықпал етуге құқығы бар кез келген жеке немесе заңды тұлға, сондай-ақ осы әлеуетті өнім берушінің өзіне қатысты осындай құқығы бар кез келген жеке немесе заңды тұлға.

Жер қойнауын пайдаланушыларды сатып алу Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасына сәйкес тауарларды сатып алуды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылардың, мердігерлердің, жер қойнауын пайдаланушының уәкілетті тұлғаларының тауар биржасы арқылы тауарларды сатып алуы.

Ұлттық компанияларды сатып алу Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларда ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық басқарушы компаниялардың, ұлттық компаниялардың, олармен үлестес заңды тұлғалардың, өзге де тұлғалардың тауар биржасы арқылы тауарларды сатып алуы.

Табиғи монополиялар субъектілерін сатып алу Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларда табиғи монополиялар субъектілерінің (табиғи монополиялар салаларында тұтынушыларға реттеліп көрсетілетін қызметтерді ұсынатын дара кәсіпкер немесе заңды тұлға) тауарларды тауар биржасы арқылы сатып алуы.

Әлеуметтік кәсіпкерлік корпорацияларын сатып алу Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларда әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялардың тауарларды сатып алуы.

46.4. Жер қойнауын пайдаланушылар, ұлттық компаниялар, табиғи монополиялар субъектілері, Әлеуметтік кәсіпкерлік корпорациялар өздерінің сатып алуларын биржа арқылы төмендетуге арналған мамандандырылған биржалық аукцион (бұдан әрі - Аукцион) өткізу арқылы өткізеді.

46.5. Бастамашының мүдделерін білдіретін брокердің аукционда тауар берушілердің мүдделерін білдіруге құқығы жоқ.

46.6. Жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуы, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуы бойынша сауда-саттықты өткізу кезінде клирингтік ұйымға

сатып алу сомасының кемінде бір пайызы мөлшерінде биржалық сауда-саттыққа қатысуға өтінімді қамтамасыз ету енгізіледі.

47-бап. Аукцион өткізуге өтінім және бастамашының кепілдігі

47.1. Бастамашының/дилер-бастамашының тапсырмасы бойынша әрекет ететін сауда-саттыққа қатысушы биржаға осы бапта көзделген тәртіппен және шарттарда аукцион өткізуге өтінім береді.

47.2. Аукцион өткізуге өтінім 1-нысан (Регламентке №2 қосымша) бойынша ұсынылады және мыналарды қамтуға тиіс:

- 1) бастамашының/дилер-бастамашының толық атауы, заңды мекенжайы, банктік деректемелері, сондай-ақ оның брокерінің толық атауы және бастамашылардың Брокер/дилер коды
 - 2) аукцион лоты: функционалдық, техникалық, сапалық және пайдалану сипаттамаларын сипаттай отырып, сатып алынатын тауарға техникалық ерекшелік, сондай-ақ тауарлардың осы талаптарға сәйкестігін растайтын құжаттар тізбесі;
 - 3) тауарды тасымалдауға, сақтандыруға, кедендік баждарды, салықтарды (оның ішінде қосылған құн салығын), алымдарды, сондай-ақ тауарларды жеткізу шарттарында көзделген өзге де шығыстарды төлеуге арналған шығыстарды қоса алғанда), үтірден кейін екі белгіге дейінгі дәлдікпен көрсетілген теңгедегі лоттың бастапқы бағасы;
 - 4) сатып алынатын тауардың саны;
 - 5) өлшем бірлігі;
 - 6) Төлем шарттары;
 - 7) тауарды жеткізу шарттары мен орны;
 - 8) тауарды жеткізу шарты жасалған күннен бастап есептелетін тауарды жеткізу мерзімі;
 - 9) жеткізу шартының оның елеулі талаптары көрсетілген жобасы;
 - 10) әлеуетті өнім берушілердің көмегімен аукцион бастамашысынан лот бойынша түсініктеме сұратуға жол берілетін тәсілдер; аукцион бастамашысының уәкілетті тұлғаларының электрондық пошта мекенжайы және оларға сұрақтармен жүгіну үшін телефон нөмірлері;
 - 11) сатып алу жүзеге асырылатын жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның (келісімшарттың) нөмірі (бар болса);
 - 12) өз брокері (дилері) арқылы аукционға қатысуға рұқсат алу үшін тауардың әлеуетті өнім берушісі сәйкес келетін бастамашы белгілеген біліктілік талаптары және оның көрсетілген талаптарға сәйкестігін растау ретінде бастамашыға ұсынатын құжаттардың тізбесі. Сондай-ақ өтінімде:
 - 13) осы Регламенттің 48-бабының талаптарын ескере отырып, аукцион өткізудің ұсынылатын күні;
 - 14) лоттың бастапқы бағасынан пайызбен биржалық қамтамасыз етудің ұсынылатын мөлшері;
 - 15) клирингтік орталықтың қатысуымен/клирингтік орталықтың қатысуынсыз биржалық мәміленің орындалуын көрсету.
- 47.3.** Өтінімде әлеуетті өнім беруші қызметкерлерінің жұмыс тәжірибесінің болуы туралы талап белгілеуге жол берілмейді.
- 47.4.** Аукцион бастамашысына әлеуетті өнім берушілерге сатып алынатын тауарлар нарығында жұмыс тәжірибесінің болуы туралы талаптар белгілеуге жол беріледі. Әлеуетті өнім берушінің сатып алынатын тауарлар нарығындағы жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар өтінімде мынадай өлшемшарттарға сәйкес белгіленуі мүмкін:

- егер стандартты аукционды жүзеге асыруға бөлінген сома тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің елу мың еселенген мөлшерінен асып кетсе, екі жылға дейін;

- егер стандартты аукционды жүзеге асыруға бөлінген сома тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің екі жүз мың еселенген мөлшерінен асып кетсе, бес жылға дейін. Осы тармақта белгіленген талаптар сатып алынатын тауарларды өндіруге индустриялық сертификаты бар әлеуетті өнім беруші-тауар өндірушілерге қолданылмайды.

47.5. Аукционды өткізуге өтінімге бастамашы-дилер-бастамашы брокерінің уәкілетті тұлғасы қол қоюға және оны қағаз жеткізгіште жөнелту кезінде бастамашы/дилер - бастамашы брокерінің мөрімен куәландыруға және/немесе Биржаның электрондық құжат айналымы жүйесі (бұдан әрі-ЭДО) бойынша жөнелту кезінде бастамашы/дилер – бастамашы брокерінің электрондық цифрлық қолтаңбасымен (бұдан әрі-ЭЦҚ)қол қоюға тиіс.

47.6. Биржа төмендетуге аукцион өткізуге өтінімді алған күннен бастап екі жұмыс күні ішінде аукцион өткізу туралы не аукцион өткізуден бас тарту туралы шешім қабылдайды және өтінім келіп түскен брокерді (дилерді) қабылданған шешім туралы дереу хабардар етеді.

47.7. Бастамашының өтінімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізуіне жол берілмейді.

48-бап. Аукцион лоттарын қалыптастыруға қойылатын жалпы талаптар

48.1. Біртекті болып табылмайтын стандартталмаған тауарларды жер қойнауын пайдаланушыларды сатып алу кезінде бастамашы мұндай тауарларды лоттарға өтінімде бөледі. Біртекті стандартталмаған тауарлардың бірнеше түрін жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуы тауарларды олардың біртекті түрлері бойынша және оларды жеткізу орны бойынша лоттарға бөлу жолымен жүзеге асырылады. Жабдықтың, көлік құралының белгілі бір моделіне бір лотпен, қосалқы бөлшектерді (жинақтауыштарды) және шығыс материалдарын сатып алуға жол беріледі.

48.2. Аукционның бастамашысы, егер осы Қағидаларда өзгеше көзделмесе, тауар берушілердің осы лоттар бойынша аукционға қатысуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ету қағидатын сақтауды ескере отырып, оларды қалыптастыруға қойылатын мынадай талаптарды орындай отырып, аукцион лоттарын қалыптастырады:

48.2.1. әр түрлі қолдану салаларынан (өнеркәсіптік техника, Тұрмыстық техника, Құрылыс техникасы, робототехника және т. б.) техниканы бір лотқа біріктіруге жол берілмейді;

48.2.2. егер қазақстандық тауар нарықтарында осындай техниканы (өзге де заттарды) сатып алу - сату жөніндегі іскерлік айналым әдет-ғұрыптарына жол берілсе, бір қолдану саласынан әртүрлі техниканы (өзге де заттарды) бірыңғай лотпен сатып алуға болады;

48.2.3. егер өндірістік қажеттіліктен өзгеше туындамаса, полиграфия заттары, кеңсе тауарлары, жиһаз, өндірістік электроника заттары, тұрмыстық электроника заттары, есептеу (компьютерлік) техникасы, шаруашылық тауарлар, құрылыс материалдары, киім, дайын өнімді дайындау үшін пайдаланылатын материалдар (шикізат) жекелеген лоттармен сатып алуға жатады;

48.2.4. Өндірістік қажеттілік мақсатында аталған санаттарға кіретін тауарлар неғұрлым аз лоттарға бөлінуі мүмкін;

49-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуларына қойылатын талаптар

49.1. Стандартталмаған тауарларды жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуларын жүргізу кезінде тауарларды жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуы жүзеге асырылатын жағдайларды қоспағанда, тауар белгілерін, қызмет көрсету белгілерін, фирмалық атауларды, патенттерді, пайдалы модельдерді, өнеркәсіптік үлгілерді, тауар шығарылған жердің атауын және өндірушінің атауын, сондай-ақ сатып алынатын тауардың жекелеген әлеуетті өнім берушіге не өндірушіге тиесілігін айқындайтын өзге де сипаттамаларды көрсетуге жол берілмейді:

- жабдықтарды, көлік құралдарын, өнеркәсіптік автоматика жүйелерін толықтыру, жаңғырту, жете жарақтандыру үшін, сондай-ақ одан әрі техникалық сүйемелдеу, сервистік қызмет көрсету және жөндеу, оның ішінде жоспарлы жөндеу үшін;
- мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы бар жобалау (жобалау-сметалық) құжаттамасына сәйкес;
- технологиялық химиялық материалдар.

49.2. Жер қойнауын пайдаланушылардың стандартталмаған тауарларды сатып алуын жүзеге асыру кезінде Тапсырыс берушінің тауарларды қабылдау-беру актілеріне қол қоюы немесе шарт талаптарының бұзылуын жою туралы талап қоюы, егер тауарлар қабылданбаған жағдайда, Тапсырыс беруші актілерді алған сәттен бастап он жұмыс күні ішінде жүргізіледі. Төлем тауарларды қабылдау беру актілеріне қол қойылған күннен бастап күнтізбелік отыз күннен кешіктірілмейтін мерзімде жүргізіледі.

50-бап. Аукционды өткізу мерзімдері

50.1. Аукционды биржа оны өткізу туралы хабарландыру жарияланған күннен бастап 8 (сегіз) жұмыс күнінен ерте емес өткізуге тиіс. Бұл ретте төмендетуге арналған аукционға қатысуға өтінімдер беру мерзімі кемінде алты жұмыс күнін құрайды және биржалық сауда-саттық өткізілетін күнге дейін екі жұмыс күнінен кешіктірілмей аяқталады.

50.2. Аукционды өткізу мерзімі бастамашы (бастамашы) брокердің жазбаша өтініші бойынша (Биржаның электрондық құжат айналымы жүйесі арқылы берілген өтініш бойынша) оны берген жағдайда аукцион өткізілетін күнге дейін 2 (екі) жұмыс күнінен кешіктірілмей ұлғайтылуы мүмкін. Бұл ретте аукционды кемінде 3 (үш) күнтізбелік күнге және 15 (он бес) күнтізбелік күннен аспайтын мерзімге ұзартуға жол беріледі.

50.3. Аукцион өткізудің жаңа күні Биржаның өзінің интернет-ресурсында дереу жариялануына жатады.

51-бап. Аукцион өткізу туралы хабарландыру

51.1. Аукцион өткізу туралы шешім қабылданған күні Биржа өзінің интернет-ресурсында тиісті хабарландыруды жариялайды. Жер қойнауын пайдаланушылардың стандартталмаған тауарларды сатып алуды өткізуі туралы хабарландыруды тауар биржасы биржалық сауда-саттық өткізілетін күнге дейін кемінде сегіз жұмыс күні бұрын өзінің интернет-ресурсында орналастырады. Төмендетуге аукцион өткізу мерзімдерін ұзартуға жол беріледі. Тауар биржасы аукционды өткізудің жаңа күнін өзінің интернет-ресурсында жариялауға тиіс.

51.2. Аукцион өткізу туралы хабарландыруда:

- 1) аукцион лотының атауы;
- 2) аукцион өткізуге арналған өтінімнің толық мазмұны;

- 3) аукционға қатысуға өтінім беру мерзімі;
- 4) тауарларды сатып алу туралы шарт жасалған күннен бастап әрбір лот бойынша тауарларды жеткізу мерзімі;
- 5) аукцион өткізу регламенті.

Индустриялық сертификаты бар тауар өндірушілерге өтінімдерде Тапсырыс берушінің хабарландыруында белгіленгеннен артық, бірақ сатып алуға шарт жасалған күннен бастап күнтізбелік қырық күннен аспайтын тауарды жеткізу мерзімін көрсетуге жол беріледі.

52-бап. Аукцион өткізу регламенті

52.1. Аукционды өткізу регламентін биржа белгілейді және: аукционға қатысушылардың Биржаның сауда жүйесіне өтінімдер беруі; Биржаның бастамашыға (бастамашы дилерге) өтінімдер туралы есеп беруі; бастамашы брокердің (бастамашы дилердің) өтінімдерін қарауы және биржалық мәміле жасасуы; Биржаның аукционға қатысушыларға есептер беруі үшін уақытша кезеңдерді қамтиды.

53-бап. Аукционға Қатысушылар

53.1. Аукцион өткізу туралы хабарландыру жарияланған күннен бастап тауарды жеткізуші дербес немесе өзінің брокерінің көмегімен аукционға қатысуға өтінімді 2-үлгілік нысанға (Регламентке № 2 қосымша) сәйкес қалыптастырады. Тауарды жеткізушінің брокері соңғысының өтініміне қол қояды және оны қоса берілген құжаттармен бірге оны алғаны туралы растауды ала отырып, алған күні мен уақытын белгілей отырып, бастамашының брокеріне (дилерге бастамашыға) дереу береді.

53.2. Бастамашының брокері өнім берушінің брокерінен аукционға қатысуға өтінімді алғаннан кейін оны өнім берушінің белгіленген біліктілік талаптарына сәйкестігіне тексеру жүргізу үшін оны дереу бастамашыға береді. Өтінімді беру, сондай-ақ оны жүзеге асыру күні мен уақыты белгіленіп жүзеге асырылады.

53.3. Өнім беруші біліктілік талаптарына сәйкес келмеген жағдайда бастамашы дербес не өзінің брокері арқылы біліктілік іріктеу аяқталғаннан кейін оны аукционға қатысуға жібермеу себебін көрсете отырып, бұл Туралы Өнім берушіні хабардар етеді.

53.4. Біліктілік іріктеу аяқталғаннан кейін бастамашының брокері (дилер-бастамашы) аукцион өткізілетін күнге дейін кемінде екі жұмыс күні бұрын Регламенттің 39-бабында белгіленген тәртіппен биржаға аукционға қатысуға жіберілген тауарларды берушілердің тізімін, сондай-ақ жіберілмеу себептерін көрсете отырып, аукционға қатысуға жіберілмеген өнім берушілердің тізімін ұсынады, 3-үлгі нысанға сәйкес (Регламентке № 2 қосымша). Егер аукционға бір ғана үміткер жіберілген жағдайда, онда Аукцион өткізілмейді.

53.5. Биржа жіберілген, сондай-ақ аукционға қатысуға жіберілмеген өнім берушілердің тізімін өзінің интернет-ресурсында осы тізімді алған күннен кейінгі жұмыс күнінен кешіктірмей 5 үлгілік нысанға (Регламентке № 2 қосымша) сәйкес жариялайды.

54-бап. Жеткізушілер үшін шектеу

54.1. Әлеуетті өнім беруші төмендегідей негіздердің бірі бойынша аукционға қатысуға жіберілмейді:

- 1) әлеуетті өнім берушінің біліктілік талаптарына, сондай-ақ техникалық ерекшелік талаптарына сәйкестігін растау үшін құжатты (құжаттарды) ұсынбау;

- 2) Әлеуетті өнім беруші оның сәйкестігін растау үшін ұсынған құжаттардағы ақпарат негізінде біліктілік талаптарына сәйкес келмеу фактісі анықталған;
- 3) біліктілік талаптары бойынша дәйексіз ақпарат беру фактісі анықталған жағдайларда жүзеге асырылады.
- 4) өнім беруші ақшаны жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамаға сәйкес әзірленген және бекітілген тізімдерде, тізімдерде (тізбеде) тұрады. Осы тармақтың 1), 2), 3) тармақшалары индустриялық сертификаты бар және тауар биржасында олар өндіретін тауарларды өткізу жөніндегі қызметті жүзеге асыратын әлеуетті өнім беруші – тауар өндірушілерге қолданылмайды.

55-бап. Аукционды өткізудің күшін жою

55.1. Аукцион мынадай жағдайларда күшін жоюға жатады:

- 1) заңды күшіне енген соттың шешімі бойынша;
- 2) аукцион бастамашысының тауарларды сатып алудың бекітілген жылдық және (немесе) орта мерзімді бағдарламаларында көзделген стандартталмаған тауарларды сатып алуға арналған шығыстар қысқартылған жағдайда;
- 3) 55.2-тармақта көзделген жағдайда бастамашының (бастамашының) брокерінің өтініші бойынша жүзеге асырылады. Ереженің осы бабы;
- 4) аукционға қатысуға сауда-саттыққа екіден аз қатысушы жіберілген жағдайда.

55.2. Биржаға аукционға қатысуға жіберілген тауарларды жеткізушілердің тізімі берілгенге дейін осындай өтініш берілген жағдайда, бастамашылардың (бастамашының) брокердің өтініші бойынша аукционның күшін жоюға жол беріледі.

55.3. Аукционды өткізудің күшін жою туралы ақпаратты биржа өзінің интернет-ресурсында дереу жариялауға тиіс.

3 бөлім. Қосарланған қарсы аукцион режимі

56-бап. Қосарланған қарсы аукцион режимі туралы түсінік

56.1. Қосарланған қарсы аукцион режимі-бұл сатушылар мен сатып алушылардың бәсекелестігі нәтижесінде биржалық сауда-саттық жасырын түрде жасалатын және тауардың бағасы сұраныс пен ұсыныстың тепе-теңдік деңгейінде белгіленетін сауда режимі.

57-бап. Қосарланған қарсы аукцион режимінде клиенттерге брокерлік қызмет көрсету ерекшеліктері

57.1. Қосарланған қарсы аукцион режимінде тауарлармен биржалық сауда-саттыққа қатысатын Брокер, егер осы Регламентте өзгеше көзделмесе, онда бір және одан да көп клиенттердің мүдделерін білдіреді.

58-бап. Қосарланған қарсы аукционның анықтамалары

58.1. Осы бөлімнің мақсатында қосымша мынадай терминдер мен анықтамалар пайдаланылады:

ҚҚАА

Қос қарсы анонимді аукцион.

ҚҚА режиміндегі сауда-саттық	Осы Регламенттің тарауында айқындалған тәртіппен және шарттарда Биржа өткізетін сауда-саттық.
Сауда-саттыққа қатысушы ҚҚА	Регламенттің осы тарауында белгіленген тәртіппен екі режимде сауда-саттыққа қатысуға рұқсат алған сауда-саттыққа қатысушы.
Биржалық қамтамасыз ету	Сауда-саттыққа қатысушы мәмілелер бойынша өз міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету ретінде клирингтік орталыққа Қосарланған қарсы Аукцион беретін ақша, клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен және шарттарда Қосарланған қарсы анонимді Аукцион режимінде сауда-саттықта жасағандарға

59-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа дейін жіберілген тауарлар

59.1. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа жіберілген тауарлардың тізбесі Биржа Басқармасының шешімімен белгіленеді.

59.2. Әрбір тауар бойынша Биржа Басқармасы спецификацияны (бұдан әрі мәтін бойынша) бекітеді

- Спецификация), онда мыналар болуы керек:

- 1) тауардың атауы, сауда құралының (тауардың) коды және оның сапалық сипаттамалары;
- 2) тауарды жеткізу және төлеу шарттары;
- 3) лоттың мөлшері, сондай-ақ қажет болған жағдайда тауардың ең аз жеткізу партиясы және (немесе) тауарды буып-түю тәсілі;
- 4) тауардың жеткізілгенін растайтын құжаттардың тізбесі;
- 5) тауарды жеткізу кезінде жол берілетін толерансқа жол беріледі;
- 6) жеткізу шартының негіздемелік нысанының болуы. Сондай-ақ, спецификацияда биржалық қамтамасыз етудің мөлшері көрсетіледі.

59.3. Спецификацияда ол бойынша жасалған биржалық мәмілеге Тараптардың қол қоюы міндетті өтеусіз шарттың стандартты нысаны болуы мүмкін.

59.4. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа жіберілген тауардың ерекшелігі осы тауармен сауда-саттық басталғанға дейін кемінде үш жұмыс күні бұрын Биржаның интернет-ресурсында жариялануға тиіс.

60-бап. Тауардың Бағасы

60.1. Сауда жүйесіндегі тауардың бағасы ҚҚС қоса алғанда теңгемен көрсетіледі.

61-бап. Мәмілелер бойынша тауарды төлеу және жеткізу тәртібі, дваа режимінде жасалған сауда-саттыққа кіру

61.1. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәмілелер бойынша тауарды төлеу, жеткізу тәртібі мен мерзімдері спецификациямен, клиринг қағидаларымен айқындалады.

61.2. Шарттың стандартты нысанымен ерекшелікке сәйкес ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысында жасалған мәміле бойынша тауарға ақы төлеуді мәміле тараптары клиринг қағидаларында белгіленген тәртіппен төлем агенті ретінде әрекет ететін клирингтік орталық арқылы жүзеге асырады

61.3.Сауда-саттық барысында жасалған мәміле тараптарының бірі ол бойынша өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда, клиринг орталығы тұрақсыздық айыбы ретінде клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен зардап шеккен тараптың пайдасына жосықсыз тараптан биржалық қамтамасыз етуді ұстайды.

61.4. Клиринг қағидаларында көзделген жағдайларда, екі тарап ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысында жасалған мәмілені, ол бойынша өз міндеттемелерін орындамаған кезде, мәміле тараптарын биржалық қамтамасыз етуді клиринг Орталығы өз пайдасына ұстайды.

62-бап. ЕКАА режимінде сауда-саттыққа қатысуға рұқсат

62.1. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа қатысуға Биржаның тиісті сауда секциясында сауда-саттыққа қол жеткізе алатын және Биржаның электрондық құжат айналымы жүйесіне қосылған сауда-саттыққа қатысушылар жіберіледі.

62.2. ҚҚАА сауда-саттығына қатысушылар, сондай-ақ олардың тапсырысы бойынша мәмілелер жасасатын клиенттері, соңғысы тауарды сатып алушы ретінде сауда-саттыққа қатысатын жағдайларды қоспағанда, ҚҚС төлеушілер болуы тиіс.

62.3. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа қатысу үшін клиринг қағидаларында белгіленген тәртіппен сауда-саттыққа қатысушылар клиринг орталығында өз ақшаларын және тауарға ақы төлеуге арналған өз клиенттерінің ақшаларын есепке алу үшін арнайы тіркелім, сондай-ақ клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен клирингтік орталықтың шотына аударылатын биржалық қамтамасыз етуді есепке алу үшін арнайы тіркелім ашуға тиіс.

62.4. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа клиринг қағидаларының талаптарына сәйкес биржалық қамтамасыз етуді енгізген сауда-саттыққа қатысушылар жіберіледі.

62.5. ҚҚАА режимінде сауда-саттыққа рұқсат ала отырып, сауда-саттыққа қатысушылар осы сауда-саттық барысында жасалған мәмілелерді орындау жөніндегі өз міндеттемелерін осы Регламенттің осы бөліміне және клиринг ережелеріне сәйкес қатаң түрде растайды.

63-бап. ҚҚА режимде сауда-саттықта жасалатын мәмілелер бойынша қамтамасыз ету

63.1. Сауда-саттықты ҚҚА режимде өткізу күнінің алдындағы жұмыс күнінен кешіктірмей сауда-саттыққа қатысушылар клирингтік орталықта биржалық қамтамасыз етуді енгізу үшін шоттар ашуға тиіс.

63.2. Сауда-саттыққа қатысушылар клиринг орталығына биржада белгіленген мөлшерде клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен және шарттарда биржалық қамтамасыз етуді аударды.

63.3. Клирингтік орталық мәміле бойынша тауарды жеткізудің барлық кезеңіне және клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен ол бойынша есеп айырысуларды аяқтауға ҚҚА режимде мәміле жасасқан сауда-саттыққа қатысушыларды биржалық қамтамасыз етуді бұғаттайды

63.4. Биржалық қамтамасыз ету ҚҚА сауда-саттығына қатысушыларға клиринг қағидаларында көзделген мерзімдерде және тәртіппен қайтарылады.

63.5. Биржа биржалық қамтамасыз ету сомасынан мәмілені ҚҚА режимде тіркегені үшін биржалық алымды ұстап қалуға құқылы.

64-бап. Биржалық қамтамасыз ету мөлшері

64.1. ҚҚА режимінде сауда-саттыққа қатысу үшін енгізілетін биржалық қамтамасыз етудің мөлшері әрбір сауда құралы үшін Биржа Басқармасының шешімімен белгіленеді.

65-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысында жарияланған өтінімдердің ерекшеліктері

65.1. ҚҚА режимдегі сауда-саттық барысында бір мезгілде атаусыз, анонимді, шектеулі өтінімдердің белгілерін біріктіретін өтінімдер жарияланады.

65.2. ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысында берілген өтінім ішінара орындалуы мүмкін.

65.3. Сауда-саттық барысында нақты сауда құралы (тауар) бойынша ҚҚА режимінде өтінім беру сауда-саттыққа қатысушының осы сауда құралының ерекшелік шарттарында мәміле жасасуға дайындығын білдіреді.

66-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысы жарияланатын өтінімнің мазмұнына қойылатын талаптар

66.1. ҚҚАА режимінде сауда-саттық барысында жарияланатын өтінімде мынадай мәліметтер болуға тиіс:

- 1) өтінім берген сауда-саттыққа қатысушының коды;
- 2) тапсырысы бойынша өтінім қойылған Клиенттің коды (егер сауда-саттыққа қатысушы өз мүддесі үшін әрекет етсе, бұл код қойылмайды);
- 3) өтінімді жолдау (сатып алу немесе сату);
- 4) Сауда құралының коды;
- 5) тауар саны;
- 6) тауардың бағасы (сатып алуға арналған өтінімде және сатуға арналған өтінімде көрсетіледі);
- 7) мәміле және мәміле бойынша төлем валютасы: "Т" – қазақстандық теңге;
- 8) өтінім бойынша ішінара орындау мүмкіндігі.

67-бап. ҚҚА режимде сауда-саттық барысында өтінімдерді жариялау тәртібі

67.1. Сауда-саттыққа қатысушылардың өтінімдерді ҚҚА режимінде жариялауы осы Регламенттің 15-бабында белгіленген тәртіппен Биржаның сауда жүйесінде ол үшін арнайы бөлінген терезеде (биржалық стаканда) нақты сауда құралы бойынша жүзеге асырылады.

67.2. Сауда-саттыққа бір қатысушының әртүрлі клиенттердің тапсырмасы бойынша сатып алуға да, сатуға да бір мезгілде өтінім беруіне жол беріледі.

67.3. Жарияланған өтінім не ішінара орындау мүмкіндігі бар өтінім жарияланған жағдайда-оның орындалмаған бөлігін сауда-саттыққа қатысушы оларды акцептегенге дейін кез келген уақытта алып тастай алады.

67.4. ҚҚА режимінде өткізілетін сауда сессиясы аяқталғаннан кейін тауарды сатып алуға (сатуға) қанағаттандырылмаған барлық өтінімдер тауар биржасының сауда жүйесімен жойылады немесе егер соңғысы өтінімде көзделген болса, келесі сауда күніне ауыстырылады.

68-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта мәмілелер жасасу

68.1. Сауда - саттыққа қатысушылардың Офертаны алу сәті өтінімді жариялау сәті болып табылады.

68.2. Офертаны қабылдауды сауда-саттыққа қатысушы қарсы өтінімді жариялау арқылы жүзеге асырады. Сауда-саттыққа қатысушы-ұсыныс берушінің акцепт алу сәті осы сауда-саттыққа қатысушы жариялаған өтінімге қарсы болып табылатын өтінімді жариялау сәті болып табылады.

68.3. Қарсы өтінім деп өтінім танылады:

сатып алуға арналған өтінім үшін сатып алуға арналған өтінімнің бағасына қатысты төмен бағамен (ал ондайлар болмаған жағдайда – тең бағамен) сатуға арналған өтінімдер арасында уақыт бойынша ертерек жарияланған сатуға арналған өтінім қарсы өтінім болып табылады, сатып алуға арналған өтінім бағамен сатып алуға арналған өтінімдер арасында уақыт бойынша ертерек жарияланған сатып алуға арналған өтінім қарсы болып табылады сатуға арналған өтінім бағасына қатысты үлкен (және олар болмаған жағдайда – бағалары тең).

68.4. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалатын мәміленің бағасы және ол бойынша тауардың саны осы Регламенттің 21 және 22-баптарында көзделген тәртіппен айқындалады.

68.5. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған барлық мәмілелер Қазақстан Республикасы, Алматы қаласында жасалған болып есептеледі.

69-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта өтінімдерді жариялауға және мәмілелер жасауға шектеулер

69.1. Сауда-саттыққа қатысушы ережені бұза отырып берген өтінім өтінімдер тізілімінде тіркелмейді.

69.2. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта кросс-мәмілелер жасауға жол берілмейді.

Сауда-саттық қорытындылары бойынша анықталған кросс-мәмілелер жойылуға жатады.

69.3. Биржа өтінімдерді жариялауға және сауда-саттықта мәмілелер жасасуға ҚҚА режимінде өзге де шектеулер белгілеуге құқылы.

70-бап. ҚҚА режимде өтінімдердің тізілімін және мәмілелер тізілімін қалыптастыру тәртібі

70.1. ҚҚАА режимінде берілетін және онда жасалған мәмілелер бойынша осы Регламенттің 16 және 19-баптарында белгіленген тәртіппен өтінімдер мен мәмілелер тізілімдерінің тізілімі қалыптастырылады.

71-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәміле туралы есептің мазмұнына қойылатын талаптар

71.1. Әрбір сауда күні Биржа сауда-саттыққа қатысушы ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасасқан мәмілелер туралы есептерді қалыптастырады және оларды сауда-саттыққа қатысушыға осы Регламенттің 22-бабында көзделген тәртіппен және бір мезгілде клирингтік Орталыққа ұсынады.

71.2. Сауда-саттыққа қатысушыға жасалған мәмілелер туралы Биржаның есебі мынадай мәліметтерді қамтиды:

- 1) мәміленің сәйкестендіру нөмірі;
- 2) мәмілені мәмілелер тізілімінде тіркеу күні мен уақыты;

- 3) тауарды сатып алу-сату мәмілесі бойынша құқықтар мен міндеттер жиынтығы (тауарды сатып алу немесе тауарды сату);
- 4) Сауда – саттыққа қатысушының коды-өтінімі өз клиентінің сауда шотының қарсы икоды деп танылған мәміле бойынша контрагент;
- 5) сауда-саттыққа қатысушы көрсеткен сауда-саттық шотының коды;
- 6) тауарды біржақты айқындайтын тауар коды;
- 7) тауардың бағасы;
- 8) мәміле сомасы;
- 9) тауар саны.

71.3. Бұдан басқа, есепте биржалық қамтамасыз етуді есепке алу тіркелімдеріндегі және ақшаны есепке алу тіркеліміндегі қалдықтар, сондай-ақ бұрын жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындау кезеңдері туралы мәліметтер қамтылады.

72-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәміле бойынша шартты ресімдеу тәртібі

72.1. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәміле бойынша шартты Тараптар клиринг қағидаларында, ерекшелікте және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде ресімдеуге тиіс.

73-бап. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәмілені орындау шарттары

73.1. ҚҚАА режимінде сауда - саттықта жасалған мәміле бойынша сатушы болып табылатын сауда-саттыққа қатысушы мәміледе көрсетілген мөлшердегі мәміле мәні болып табылатын тауарды мәміле бойынша сатып алушы болып табылатын сауда-саттыққа қатысушының меншігіне беруге міндетті, ал сауда-саттыққа қатысушы-сатып алушы аталған тауарды меншікке қабылдауға және тауардың көрсетілген санын төлеуге міндетті.

73.2. ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәмілелер тауардың тиісті ерекшелігінде және клиринг қағидаларында көзделген тәртіппен және шарттарда орындалуға тиіс.

73.3. Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген жағдайларды қоспағанда, ҚҚАА режимінде сауда-саттықта жасалған мәміледен біржақты бас тартуға жол берілмейді.

74-бап. Екі режимдегі сауда-саттық бойынша тарифтер

74.1. Мәмілені екінші режимде тіркегені үшін, ақпараттық-техникалық қызмет көрсеткені үшін және басқа комиссиялар үшін биржалық алым Биржаның шешімімен белгіленеді және Биржаның интернет-ресурсында жарияланады.

74.2. Сауда-саттыққа қатысушылар жасалған биржалық мәміледен бас тартқан жағдайда, Биржа мәмілені тіркегені үшін биржалық алымды қайтармайды.

75-бап. Екі режимде сауда-саттықта жасалған мәміле бойынша дауларды қарау

75.1. ҚҚА режимінде сауда-саттықта жасалған мәміле бойынша міндеттемелер орындалмаған/тиісінше орындалмаған жағдайда, мәміле бойынша міндеттемелердің тиісінше орындалуын алмаған сауда-саттыққа қатысушы Биржаның биржалық төрелігіне талап-арызбен жүгінуге құқылы.

75.2. Мәміле бойынша кез келген дау осы Регламентке № 1 қосымша болып табылатын дауларды реттеудің наразылық тәртібі сақталғаннан кейін ғана Биржаның биржалық төрелігінде шешілуге тиіс.

76-бап. Бірнеше клиентке қызмет көрсететін брокерге қойылатын талап

76.1. Брокердің клиенттерінен биржалық тауарды сатып алуға (сатуға) өтінімдер арасында мүдделер қақтығысы туындаған кезде брокер клиенттің басқа клиенттік өтінімдерге қарағанда уақыт бойынша алған өтінімін орындайды.

76.2. Клиенттің талабы бойынша брокер клиентке клиенттік бұйрықтың келіп түсуінің және оның осы клиенттік бұйрыққа сәйкес келетін өтінімнің сауда жүйесіне қойылуының нақты хронометражын осы брокердің сауда жүйесіне өтінімдер қою жөніндегі Биржаның хронометражын салыстыру үшін қосымшамен бірге беруге міндетті.

77-бап. ҚҚАА режимінде биржа арқылы мемлекеттік және өзге де сатып алуды жүргізу тәртібі

77.1. Биржа арқылы мемлекеттік сатып алу осы Регламентте белгіленген тәртіппен Қосарланған қарсы аукцион режимінде жүзеге асырылады.

77.2. Мемлекеттік сатып алу бойынша сауда-саттықты өткізу кезінде клирингтік орталыққа сатып алу сомасының кемінде 1 (бір) пайызы мөлшерінде сауда-саттыққа қатысуға өтінімді қамтамасыз ету енгізіледі.

77.3. Биржа мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде сауда-саттық кестесі түріндегі хабарландыруды биржалық сауда-саттық өткізілетін күнге дейін он жұмыс күнінен кешіктірмей өзінің интернет-ресурсында орналастырады. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы өзінің интернет-ресурсында Мемлекеттік сатып алу туралы арнайы бөлімде тауар биржасы тиісті хабарландыруды орналастырған күнге дейін он бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде тапсырыс берушілер мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыратын тауар мен тауар биржасының атауы туралы әлеуетті өнім берушілерді хабардар етеді.

77.4. Тауар биржалары арқылы мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру жөніндегі қызметтер тиісті жылға арналған бастамашының бюджетінде көзделген қаражат шеңберінде өтеулі негізде көрсетіледі.

4 бөлім. Биржадан тыс мәмілелерді тіркеу

78-бап. Жалпы ережелер.

78.1. Биржалық тауарлар нарығына талдамалық зерттеулер жүргізу шеңберінде Биржа биржалық тауарлармен жасалған биржадан тыс мәмілелерді тіркеу регламенті бекіткен тәртіппен биржадан тыс мәмілелерді тіркеуді жүзеге асырады.

78.2. Биржалық тауардың шарттық бағасы бойынша бір-біріне белгілі сатып алушылар мен сатушылар арасындағы келіссөздер барысында жасалған атаулы мәмілелер биржадан тыс мәмілелер деп танылады.

78.3. Биржада биржадан тыс мәмілені тіркеу осы мәміленің тараптары үшін қандай да бір шығындарға әкеп соқпайды.

5-бөлім. Биржалық сауда-саттыққа қатысу процесінде автоматтандырылған алгоритмдерді қолдану шарттары мен тәртібі

79-бап. Деректерді және сыртқы бағдарламалық-техникалық жүйелерді автоматтандырылған жеделдетіп өңдеу және беру технологиясын пайдалану бойынша шектеу

79.1. Биржа мүшелеріне деректерді автоматтандырылған жеделдетіп өңдеу және беру технологиясын және сауда жүйесіне жүгіну жылдамдығы секундына екіден көп өтінішті құрайтын сыртқы бағдарламалық-техникалық жүйелерді өтінім беру және мәмілелер жасау үшін пайдалануға тыйым салынады. Осындай технологияларды пайдалана отырып жасалған мәмілелер жарамсыз деп танылады және Биржаның күшін жоюға жатады.

79.2. Сауда жүйесіне өтінімдерді жинауға, енгізуге өтінімдерді дайындауға және жіберуге, сондай-ақ биржа мүшелері тарапынан оны пайдалана отырып жасалатын барлық іс-әрекеттерді бақылауды қамтамасыз ететін режимде жұмыс істейтін сауда жүйесінен ақпарат алуға және өңдеуге арналған автоматтандырылған бағдарламалық-техникалық құралдарды биржа сертификаттайды. Биржа сертификаттамаған осындай бағдарламалық-техникалық құралдарды пайдалана отырып, сауда-саттыққа қатысушылар жасасқан мәмілелер жарамсыз деп танылады және Биржаның күшін жоюға жатады. Биржа мүшелерінің стандартталған тауарлармен биржалық сауда-саттыққа қатысу кезінде жоғарыда көрсетілген бағдарламалық-техникалық құралдарды пайдалануына жол берілмейді, сауда-саттыққа қатысушылар стандартталған тауарлармен биржалық сауда-саттыққа қатысу кезінде осындай бағдарламалық-техникалық құралдарды пайдалана отырып жасасқан мәмілелер жарамсыз деп танылады және Биржаның күшін жоюға жатады.

79.3. Бұзушыларға Биржаның шешімі бойынша мынадай тәртіптік ықпал ету шаралары қолданылады:

- биржада аккредиттеуді алты ай мерзімге тоқтата тұру;
- биржа белгілеген айыппұл санкцияларын қолдану.